

WOW

SISU: ISETEGEVUSAASTA LÖPUKS — M. ANNUS / LAHKUMINE — A. KILLOMANN / PROGÜMNAASIUMIST LAHKUDES — A. KULASALU / SÜDAMEST — E. KERA / OMADUSED, MIS ELUS PAREMINI EDASI VIIVAD — H. TARI / NÕIDADE PIDU — K. LEPIK / KUSTAS KURDAB ÄPARDUSI — E. VASEMÄGI / KAUBANDUSKOOLI 29. LEND / PROGÜMNAASIUMI V KL. LÖPETAJAD / ELANIKE ÖHU- JA GAASIKAITSEST — A. TANNIA / KÜLALISENA EESTI NAISÜLIÕPILASTE SELTSIS — L. PEHK / LAHKUJA — E. VASEMÄGI / HELILOOJA EVALD AAV † — E. AINLA / AIM — A. HELBE / LINDA SÜGISTE † — P. ORUMAA / LEENA RINTALA TARTUS — L. KRUSMAA / KOOLIELUST / MALEST.

KAAS ENN KERA'LT.

I L O L I

TARTU KOMMERTSKOOLI, III PROGÜMNAASIUMI, KAUBANDUS- JA
ÄRINDUSKESKKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI.

Ilmub 6 numbrit õppeaastas.

IX aastakäik

Õpilaskonnatukogu, Mai 1939

Nr. 5/6 (51/52)

N. S. 5718
SF 4436

Isetegevusaasta lõpuks.

Tänapäeva elu on nii kiire, et enne iga uut ettevõtet või sammu tuleb hetkeks peatuda ja endale aru anda, kus ollakse, kuhu tahetakse minna ja mida saavutada. Vastasel korral võidakse jääda paigale tammuma või satuda eksikäikudele, millest tagasipöördumine nõuab aega ja asjatut jõukulu. Samuti pärast iga algatatud ettevõtte lõpuleviimist, pärast iga suurt ja hästi kordaläinud tööd meenutagem, kus enne oldi, kus ollakse nüüd ja mida on saavutatud.

Ei saa nõuda, et meie, noored, suudaksime luua midagi uut, täiesti emeolematut väljaspool aega ja ajalugu. Küll võime õppida tänapäevalt, et meie oma elu oleks parem. Olla noor, töötada, luua, sukelduda täie innuga isetegevuslikku töösse, elada ja tunda end noorena täis elujõudu, võtta nooruselt kõike head, mis ta pakub — see on meie õigus ja kohus. Meie, organiseeritud koolinoorte lõbud on võrratult kõrged, meie leiame rõõmu oma töises ja puhtas töös, õpingutes, isetegevuses ja puhkuses. Meil on oma siht ja eesmärk. Meie ei sammu tuulte radu, mättalt mättale hüpates, kirjut liblikat püüdes, et samal ajal tallata lilli. Ei, meie tahame ohverdada oma siseaardeid kõigeks heaks ja kasulikuks.

Seljataga on jälle periood. Saabunud on kevad — koolinoorte tegevushooaja lõpp. Ruttu tuli ta, märkamatult, keset intensiivset töömeeleolu kadus aeg lennates. Käes on hetk, kus võime tehtud tööle tagasi vaadates endale aru anda hooaja saavutustest.

Möödunud õppeaasta isetegevusliku tööga võime jääda täiesti rahule. Vaba aeg on produktiivselt kasutatud. Kõik ringid on oma tegevuskavaga enam-vähem lõpule jõudnud. On toime tulnud mitmesuguste uute ja esmakordsete üritustega. Üldse oli möödunud perioodil märgata suurt edu meie õpilaspere isetegevustöös. Mis sellest, et sageli pidurdasid takistused meie loovat tööd! Kaotades õpitakse võitma. Ja käesolev õppeaasta oli sõna tõsisel mõttes rünnak meie isetegevusele. Võib uskuda, et vahel oli raske, tõesti raske, ent mida suuremad takistused, seda puhtam ja siiram on rõõm kordaläinud ettevõtteist.

Aga saavutused tiivustagu ja kohustagu! Tiivustagu, sest tuleval aastal on meie kohustused palju suuremad; mõelgem vaid sellele nägusale hoonele, mis kerkib Karlova väljakule.

Õpetajad! võtke vastu oma pere südamikumad tänuavaldused vaevarikka töö eest! Kaasvõitlejad, tarmukad isetegevuslased, suur tunnustus tehtud tööle! Surugem üksteise kätt isetegevusaasta õnneliku lõpu puhul, et pärast kosutavat suvepuhkust virguksime sügisel uueks tööks samadel radadel — Karlovas.

Martin Annus,
Õpilaskonna esimees.

Lahkumine!...

Saabuv kevad avab oma nägematu ukse ja puistab välja värsked, ülekeeva energia. Samuti avab 4-klassiline Kaubandus-keskkool ukse oma esimestele pääsukestele.

Seisatades, et pilku tehtud tööle tagasi heita, meenuvad imeilusad koolipäevad, nelja aasta mured ja rõõmud. Lubage, et ainult ühe mälestusenupu avan — meie viimase ekskursiooni Tallinna. Siin tundsiime, kui ühte olime kasvanud nelja aasta vältel. Iga pisemagi tegevuse, ettevõtte kaalusime ja arutasime läbi üksikasjalikult... Kas minna? Kuhu minna? Ja tõesti, me tundsiime rõõmu kõigest oma ühissetevõtteist.

Nüüd varsti pole enam kellegagi nõu

pidada, kõik tuleb teha siit, teadusesalvest, kaasa võetud teadmistega.

Esseisev elutee on kaval ja pisimgi kõrvalekalle võib tekitada õnnetuse. Seepärast valigem, lõpetajad, see tee, mis tundub kõige kindlam ja hubasem!

Õpetajaile peame ütleva suure aitäh meie õpetamisel ja kasvatamisel nähtud vaeva ja hoole eest. Ühtlasi avaldame südamlikku tänu meie lugupeetud klassijuhatajale õp. pr. I. Veldre'le, kes 4 aastat väsimata meid kasvatas ja tublit tööd tegi selleks, et klassis valitseks alati üksmeel ja vastastikune arusaamine.

...Ja jällenägemine 1. mail 1942. a. näitab, kuidas keegi on hakkama saanud temale pandud kohustustega.

Arno Killomann.

Progümnaasiumist lahkudes.

Nii isiku, rahvaste kui ka kogu inimeskonna elus, arenemiskäigus ja tegevuses paneme tähele algus- ja lõpp-punkte. Sünnime, sureme, ärkame, uinume, algame, lõpetame.

Aastaid kastnud murdmaajooks on finišisse jõudmas. Veel korraks kontrollitakse meie tulemusi, ja olemegi oma eesmärgini jõudnud.

Maastik, mille läbisime, oli vaheldusrikas. Täis rõõmu ja kurbust, päikest ja varju. Palju meelespidamiseks, palju unustamiseks.

Kaasvõitlejad, mis nüüd on tulemas, see tuleb ega kordu enam, seepärast jätke see hetk oma mällu.

Meie, abiturientid, kes oleme finišisse jõudmas, peame varsti algama

jälle uut ja võib-olla raskemat murdmaajooksu, kes edasi õppides, kes tegelikku ellu siirdudes. Selleks teile õnn kaasa!

Ärge jääge passiivseiks ega oodake õnne. Õnn ei tule kunagi ise, teda tuleb püüda. Teadke, et igauks on ise oma õnne sepp. Elu pakub teile kõigile ühevõrra õnnelikke juhuseid, teil on tarvis ainult osata neid kasutada ja vilkalt reageerida.

Veel korraks teile kõigile jõudu, edu ja tahet eelseisvate raskuste ületamiseks!

Aga eelolevaks suvevaheajaks võtku teid kõiki meie kodumaa ilus loodus oma kosutavasse rüppe!

Albert Kulasalü.

Südamest.

Justkui kulda,
Puhast karda
Täna taotud taevaks.
Sumbund õhku,
Rasket rõhku
Surub alla vaevaks.

Päikesesilm kui ratas vaske,
Kuldab hämmelduvat kaske,
Mis nii raskelt,
Raskelt, raskelt
Lasknud alla oksanõred.
Mullani neist kooldund mõned.

Süis kaob sära.
Päevakära
Hääbub nagu õhku.
Vaibub vaikseks,
Mustalaikseks,
Aimates kui ohtu.

Korruga kui kahurmürin
Päseeb valla. Paisub värin
Ümberringi,
Nagu hingi
Püüaks vanakuri ise —
Tuiskab liiva, pillub rüsi.

Ummisjalu,
Sest ei talu
Enam seda põrgut,
Jooksen aina
Nagu naine
Kellel jalus võrgud.

Hommikul kuid päike paistab,
Nii et kinnisilmi haistad
Hella sära.
Nagu tera
Lõikab silmist unejätku,
Kuigi mõtled: „Kurat võtku

Kõiki, kõike.
Unelõike
Söögu soend või karu.
Hetkeks ainult
Võtku minult
Südamest see maru!”

Enn Kera.

Omadused, mis elus paremini edasi viivad.

Jõe hõbepeegel murdis päikese rõõmsaid kiiri, saatis neid laiali üle pulbitseva elu, üle hõiskava kevadlooduse. Keset jõe kaldal asuvat lillemerd istus rauk. Ta pead katsid lumivalged juuksed. Samavärvilised olid ka ta hoolikalt põetud vurrud ja habe. Värviküllase looduse rüpes, sinava metsa taustal tundus ta nagu ilmutisena kustki kaugusest, koguni teisest maailmast. Ainult kaks sinisilma harmoneerisid ümbrusega. Need kissitasid vastu päikest, neis helkis nooruslikku tuld, vallatustki. Ja just pilk noist nooruslikest silmist, täidetud mingi seletamatu seguga teadmistest, taipamisest, alistumisest ja samal ajal julgusest, oligi vahest põhjuseks, miks lähenev nooruk peatus ja hõikas tervist vanakesele. Nooruk tundis kõiki ümbruskonna inimesi — see rauk polnud siit kandist. Ta vastas tervitusele, vahetati paar üldist sõna kevadest, loodusest. Raugast hoovas mingit saladuslikku külgetõmbejõudu, ta tundus nii väärrikana, kuigi ta kõnetoon oli südamlilik. Peagi istus poiss rauga kõrval. Süvenes keskustelu.

„Ah siis kool juba seljataga,“ koges rauk, „mis sa nüüd peale hakkad?“

„Ei tea veel isegi,“ vastas nooruk, „vähe nagu oleks sellest keskkooliharidusest. Aga kaua ma siis ikka koolipoiss olen? Tahaksin midagi teha, tahaksin elus edasi jõuda. Kas sa, vanake, võid mulle nõu anda: mis viib elus parimini edasi.“

„Tja! Elus on palju asju, mis võivad sind edasi viia. Kuid peaasi on sinu isiklikud omadused. Tõsi küll,

mõni mees jõuab edasi, pole tal selleks ei eeldusi ega omadusi, lihtis õnn. Kuid vähe on neid ja alati pole põhjust nende edasijõudmistki kadestada. Tavaliselt aga võlgneb iga inimene tänu oma elu positsiooni eest omile võimeile, omadusile.“

„Millised on siis need omadused?“

„Aga kõigepealt see, et sa praegu selle küsimuse vastu huvi tunned. Kui sa ise püüad seda teemat käsitleda, neid põhjusi analüüsida, siis on see juba tubli samm edasi. Mis sa ise arvad, mida sa vajad elus edasijõudmiseks?“

„Arvan,“ vastas nooruk viivu mõtlemise järele, „et peaksin jälgima teisi, kes on juba elus edasi jõudnud. Kui valin endale kellegi eeskujuks, kui püüan teda jäljendada, eks siis minagi pea seda saavutama, mis temagi.“

„Ei, poju, täpselt nii see pole. Sa võid küll õppida teistelt paljugi ja peadki, kuid teisi ei tohi sa kopeerida — pead jääma eneseks, ikka samaks, kes oled. Et jälgid teisi, see on hea. Vaatle, võrdle ja kehasta enesele kõik, mis näed head ja kasulikku. Kuid ära iial unusta oma mina. Ainult oma isiksusega võid jõuda edasi. Isiksusetud nukud hääbuvad üldises suures võidujooksus edule.“

„Kus on võidujooks, seal on ju ka kaotajaid. Tahaksin hea olla kõigi vastu. Tahaksin kõiki näha õnnelikena ja ma ei suudaks olla kellelegi õnnetuse põhjustajaks. Aga kui ma nii elus edasi püüan, siis paratamatult keegi ju peab mulle ruumi andma. Ja see oleks ülekohus, kui teised peaksid minu pä-

rast kannatama. Kas siis ülekohtus viib elus edasi?”

„Ei, ülekohtuga ei jõua sa kuigi kaugele. Kuid sul peab olema selge pea. Ära kaalu asja ühekülgsest. Kui tunned omi võimeid, kui tead, et oled parem kui mõni sinu võistlejaist, kui suudad tema ülesandeid paremini ja kasulikumalt sooritada, siis on ju see ülekohtus ühiskonna vastu, kui sa ei püüa oma võistlejat välja lülitada, kui too ülekohtuselt hoiab enesele kramplikult positsiooni, mis kuulub sinule kui paremale. Elu on paratamatu võitlus, kui sa seda kardad, siis ei saavuta midagi. Pead tooma ohvriks tolle üksikisiku, kuigi sa ei tahaks teda hävitada, sest seda nõuavad ühiskonna hüved ja ürgne alalhoiu-seadus.“

Poiss jäi mõttesse. Niisuguseid küsimusi polnud koolis arutatud. Uus maailm avanes ta silmle.

„Aga kui tulevad teised, kes nõuavad minu positsiooni, siis pean ju minagi alla vanduma, kolikambrisse asuma?”

„No nüüd sa jõuadki tolle põhialuse juurde, mis viib sind elus edasi. Senikaua, kui omad puudusetunnet enese juures, kui vajad veel teadmisi, tunned põletavat vajadust täiendada, areneda, õppida, senikaua võid sa ka elus edasi saada. Sellele puudusetundele, igavesele tungile otsida tõde, sellele tuginevad kõik teised omadused. Niipea, kui tunned end täiuse piiril, kui võid rusikaga vastu rinda pörutades öelda: nüüd on mulle küll, nüüd ei vaja ma enam midagi — algab langus. Sa pole selles ehk ise teadlikki, kuid elus pole seisakut — kas raiud edasi või jääd teistest maha. Meie suursportlased, nii raske- kui ka kergejõustiklased, meie suurlaskurid ja -maletajad ning teised suurmehed mitmel tegevusväljal püsivad oma senisel kõrgel tasemel ainult hoolsa treeningu, stiiliparandamise ja oma alasse põhjaliku süvenemisega. Tahe saavutada senisest paremat tagajärge, lakkamatu töö enda kallal võib neid viia veelgi edasi, palju kõrgemale positsioonile.“

„Sa räägid nüüd suurmeestest. Inimestega, kes on sündinud geenisteks, ei saa ju võrrelda lihtsurelikke. Geeniuks peab sündima, siin ei aita inimeste tahe midagi.“

Vanake naeris, näidates seejuures oma hambaid. Terved, tugevad hambad valges habemeraamis andsid talle veelgi üllama, usaldatavama ilme.

„Ah, kui palju sünnib maailma geeniusi. Arvan, et iga inimene on kõlvuline millelgi alal edu saavutama, kuid vähesed jõuavad edasi. Kõik suurmehed on inimesed. Tööks nimetatakse seda võtit, mille kaudu saavutatakse elus tippe. Seni pole sündinud veel ühtki kunstnikku, ükskõik mis alal. Kunst algab sealt, kus lõpeb tehnika ja viimast saavutatakse ju ainult tööga, väsimatu tööga. Ja kui sa alal, mille vastu sul on huvi, lakkamatult töötad, püsivalt täiendud, otsid teed täiuse poole, siis saavutad kindlasti tippe, mida ihaldad. Muidugi, talenti peab omama, andeta ei saavutata üldse midagi. Kui omad annet ja huvi millelgi alal, siis pead ainult valitsema oma tahte üle, pead rühkima edasi ka siis, kui tulevad takistused, siis jääb sulle ikkagi võimalus neid võita ja edu saavutada. Kui aga alistud, kui loobud püüdmisist ja ihadest, siis hääbud. Esiolgu ei näi ju midagi korrrast ära olevat, sa püsid oma senisel tasemel. Kuid aasta-aastalt märkad, kuis nooremad sinust ette rühivad — algul võib-olla vaevaltmärgatavalt, siis ikka enam ja enam. Kui siis eemaldud võitlusväljalt, siis võib-olla polegi asi veel nii väga hull. Sa ei sure, ei jää haigeks, ei tunne vähematki valu. Sa töötad igapäevase leiva hankimisel, sul on võib-olla perekond, on röömpäevigi keset argielu hallust. Aga kui saad kord nii vanaks kui mina, kui enam pole võimalust midagi korda saata, siis tunned meelekibedust. Kui tunned, et veri soonis jaheneb, kuis ihu nagu mul-laseks muutub, siis kahetsed, et ei võidelnud viimse võimaluseni, et leppisid saavutatuga. Taipad, et võimalusi oleks olnud, saavutisi oleks pidanud järgnema.“

„Aga kas on mõtet nii palju võidelda? Kui ma ei saavuta edu ühel alal, siis võiksin ju valida mõne uue, mulle sobivama?”

„Ära oli kahepaikne,“ tõreles rauk. „Kuidas loodad edu saavutada muulgi alal, kui sul puudub järjekindlus? Ei, seni kui on vähegi võimalusi, ära loobu omast. Tead ju küllalt inimesi, kelle

kohta öeldakse: üheksa ametit, kümnes nälg. Elu on ju nii mitmekesine ja huvitav, vaja vaid murda, rünnata. Kui sulle meeldib mõni ala, siis võta ta enesele, omanda ta kogu oma jõu ja energiaga. Ära kohku raskusist; ikka sirgjoones edasi!

Muidugi, vahel võib ühest alast kramplikult kinnihoidmine ka kahju tuua. Pead ise aga valvama, et sa ei muutuks liiga kergemeelseks, liiga kergesti iga iili järele pööratavaks tuulelipuks.“

„Kuid ütle, vanake, kas võib alati kindlalt mööda rajatud sihti minna? On ju elus nii palju kõrvalteid. Kindlasti minu vaated pörkavad kord kellegi teise omadega. Ja kui too teine on autoriteetne isik, kui tal on võimu, milleni minu oma ei küüni, on siis mõtet sirgjooneliselt talitada? Kas ei võiks otsida kompromissi?“

„Lahke kummarduse võid teha kõigile, väikese järeleandmise igale. Aga hoidu paindumast kellegi mõju alla, hoidu lõimitamast kellegi jalgade ette. Mis kasu on siis veel sinu elust, kui oled kaotanud ainsa, mis on sus jumalikku — tahte. Siis oled muutunud masinaks, tühiseks esemeks tugevama võimu all.“

„Ah, ma tahaksin nii väga ise võimu. kuulsust. Tahaksin käsutada teisi, kuigi ma ei soovi kellelegi halba. Kas on see väga halb, kui ollakse auahne?“

„Just vastupidi,“ vastas rauk. „See on tegur, mis tiivustab, annab sulle jõudu ja energiat. Kuulsaid väepealikuid, suuri riigijuhte on tiivustanud auahnus. Kuid auahnusega on tihedas naabruses kadetus. Sa ei soovi halba teistele, sa pole kade, see on hea. Kadetus vaid pimestab, lõhestab ja mürgitab. Kui tunned nii, nagu ütleb tegelane Raudsepa näidendis: „Mul on hale süda, ma ei või näha, kuidas teisel hästi läheb,“ siis pead hävitama selle tunde juba idus.“

Tahad teisi käsutada, ühe sõnaga — võimu? Ongi ju nii, et rahva enamik, lai inimmass, vajab kedagi, kes teda käsutaks. On inimesi, kes vaid siis on õnnelikud, kui neil on keegi, keda karta, keda kummardada, kellele töötada; kes on õnnetud, kui neil see puudub. Ja kui sa armastad neid, keda käsutad, kui tõesti soovid neile head, siis tood õnne enesele ja oma alluvaile. Headus

ei seisa alati mesimagusas naeratuses, vahel on tarvis ka karmi kätt ja sõna. Oled kuulnud, kuis kõneldakse vene naisest, kes ütleb: „Mu Miška ei armasta mind enam, ta pole mind enam nädal aega paksnud.“ Selliseid leidub palju, osake tast peitub meis igas.“

Hetkeks sigines vaikus. Nooruk mõtiskles kuuldu üle. Siis küsis rauk:

„Mida arvad sa, poja, aususest? See on mõiste, millega sind on juba lapsest saati tutvustatud.“

„Tahaksin küll olla aus. Eriti, kui mulle usaldatakse suuri ülesandeid, siis tunnen, kuis see asetab mulle nagu koorma ja mul on võimatu vääratuda aususe teelt. On kuidagi parem olla, kuid tead, et oled ausalt midagi saavutanud.“

„Nii, nii. Vaata, lugu on nõnda, et pead olema aus ka pisisjus, sest neist koosnevad suured asjad. Kui oled aus pisisjus, neis, mida keegi ei näe, keegi ei kontrolli, siis omandad ka võime, mis sind tublisti elus edasi viib: sa võid teistele silmi vaadata. Võid vaadata silmi neile, kelle vastu sul on kohustusi, neile, kellel on kohustusi sinu vastu ja julged otse silma sisse vaadata ka igasugusele olukorrale, ohtudelegi, kui tarvis. Ja kui sul vahel midagi äpardubki, siis ei pruugi sa häbeneda, kui oled talitanud ausalt, nii, nagu dikteerib puhas südametunnistus.“

„Vanake, kuid vahel on olukordi, millal kõik näib nii troostitu, mõttetu. Kui tuleb hädasid, siis tulevad nad korraga. Siis kaob kõik endine võitlusvaim, jääb tühjus, kindlusetus. Olen teinud oma parima, kuid ikkagi ei saavuta veel midagi, see kibestab meele. Ja sõbradki sageli hülgavad mind hetkel, mil vajan neid enim. Ja eriti, kui olen kedagi usaldanud, olen lasknud teisel pilgu heita oma sisemusse ja kohtan siis hiljem vaid pilkamist ja naeru, heal juhul lepatakse viisaka muigega, siis lõikab see nagu noaga.“

„Eks ta ole,“ raukki ohkas, „on ju tuntud ütlus: „Ega olegi raske sõbra eest surra, kuid raskem on leida sõpra, kes seda vääraks.“ Aga on sul siis nii väga vaja oma sisemaailma teistele näidata. On ju küll päris mõnus igasuguseid küsimusi mõne taibuka inimesega arutada, kuid on ka tore, kui omad oma südamekambrikeses nurka,

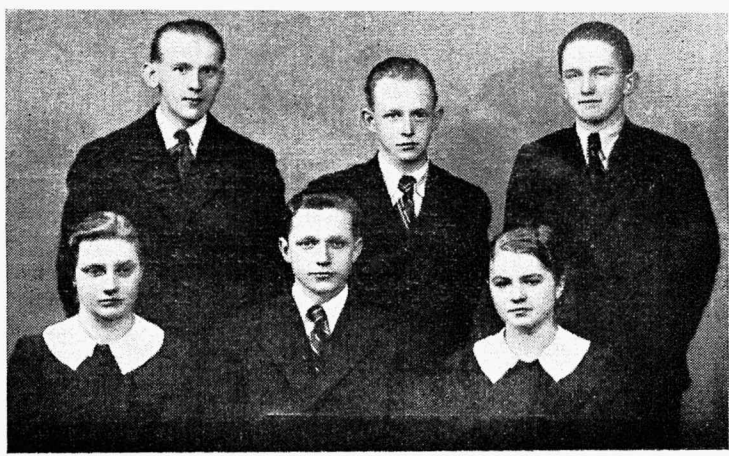
mis kuulub sulle isiklikult, ainult sulle enesele. Ole kindel oma võimeile, usalda end, siis omad vaimset üleolekut igasuguses konkurentsis.“

„Aga sa ju ise ütlesid, et ei tohi kunagi lakata töötamast, kunagi jääda rahule endaga. Ja nüüd järsku soovivad vastupidist!“

„Ei, kus sa sellega! Kus see vastupidine? Kui ma ütlesin, et sa ei tohi end ülehinnata ega lakata edasi püüdmast, ega see veel õigusta sind enese alahindamiseks. Sa ei tohi seda kunagi võtta nii, nagu ei suudaks sa midagi. Oled ju ometi seni ka midagi saavutanud. Kui tuleb sulle jälle aeg, täis raskeid murepilvi, siis meenuta vaid mõnda varasemat hiilgeaega, sellest võid ammutada uut energiat. Tõelised hädad on haigus, rumalus ja“ — kerge vari lendas üle rauga näo — „vanadus. Oma võimeid pead alatasa täiendama, püüdma edasi, kuid pead neid samuti väärikalt hindama. Muidu sigineb su manu kõhkluse pisik, see suureneb ja võib sulle valmistada ebameeldiva alaväärsustunde. Julgust peab omama. Kui äpardubki kord, teine, ega siis maksa veel jätta. Julgust! Ja väsimatust, järelejätmatus! Tead ju, kuidas pehme veetilgake võib purustada kõva kalju järjekindla murdmisega. Ole kannatlik! Sa ei tea võib-olla veel, kui lapsikud on inimesed. Nad sageli räägivad, mida ise ei mõtlegi, teevad, mida hiljem kahetsevad. Vaatle kõike, nagu polekski sa kaastegelane suures draamas elunäitelaval, nagu piiluksid vaid kulisside tagant ja muigaksid kõigile inimjaburdusile. Siis ei kaota sa külma verd. Ükski prohvet polevat kuulnud omal maal. See, millega sind kunagi kuskil on välja naerdud, võib sulle hiljem, teistes oludes, tuua suurt tähelepanu ja austust.“

„Ütle nüüd veel, vanake, kas peab olema rikas, et jõuda edasi?“

„Ei! Rikkus teeb laisaks, hooletuks. Ta kaotab töölt selle rõõmu, saab sageli pettekujuks, mis eksitab õiget mõttelendu. Kuid ka vaesus on väga halb. Paljud noored talendid hääbuvad raskest leivamures, nad jäävad maha üldises arenemises, muutuvad üksikõikseks, tülinuks. Ja kui nad hiljem saavutavadki lahedamaid võimalusi enese-

Õpilaskonna juhatus.

Vasakult: Linda Pehk, Martin Annus (esimees), Anneliis Simm, Felix Pärtelpoeg, Arnold Seitam, Ilmar Sütt.

arendamiseks, siis on nad juba vanad, võimetud saavutama suuremaid edusamme. Kui omatakse pisutki seljatangust, millele toetuda seni, kui on õpinguid, siis võimaldub küllaldane kontsentratsioon tööle. Nii.“

Rauk tõsis. „Soovin sulle siis veel, et oleksid taibukas ja hoolas, küllap siis saavutad elus paljugi. Aga ütle nüüd, mida jäi sulle meelde meie kõnelusest?“

Poiss mõtles viivu, siis lehvis kerge muie üle noore näo.

„Mäletan kõiki su õpetusi. Need jäävadki raudvaraks mu eluteele. Aga kui sa arvad, et võtan kõiki su tõdesid puhta kullana, siis eksid. Tahan neid kõiki kohastada tegeliku eluga, tahan neist kasvatada isiklikke veendumusi. Ja soovin südamest, et kohtuksime mõningad aastad hiljem, et vestelda siis samal teemal, siis, kui oman juba isiksust.“

Rauk noogutas heakskiitvalt.

„Hoi! Poleks mul toda rasket aastatekoormat turjal, küll siis tuiskaksime kahekesi läbi elu, saavutaksime kõrgemaid tippe. Kuid olen vana. Ja kahjuks olen saavutanud oma teadmised alles nüüd — elu kaheteistkümnendal tunnil.“

Jää jumalaga, pojuke. Ja kui seisad mõnikord teelahkmel, kui sul on kõhklusi, kuhu minna, kuidas olla, siis kujutle end minuna, surma haarde ulatuses seisvana. Siis valid ikka õige tee.“

Poisil oli raske pomiseda jumalaga-jätu-sõnu. Kahju oli lahkuda raugast. Ta surus huuled tugevasti kakku, surus

kõrisõlme jõuga allapoole, sest seal kipus nagu keegi vägisi üles, üha kõrge- male.

Vaatas kaua järele rauga kõrgele, kepile toetuvale, kuid ikkagi veel sirgele kogule, kuni see kadus männiti-

vede vahele, tagasi vaatamata nagu saatus. Jah. Poiss tundis, et temas oli toimunud muudatus. Uued küsimused tõusid noores peas kuhjana. Mil- lal leiavad need vastuse?

Harjo Tari.

Humanitaarringi luuletustevoistlusel
II auhinna saanud töö.

Nõidade pidu.

Vist algamas nõidadel pidu,
sest vägevast vilistab tuul.
Ka ehmatab unine idu,
mis magamas talvisel puul.

Teelt libedalt läheneb pikka
vist nõidade libisev kett.
Ronk kaeblikult kraaksudes ikka
puult raputab külmunud vett.

Seal luudadel nõidade kari...
Eel kahvatult helendab kuu.
Näe, hõljumas mustendav vari,
mis katab ju roheka puu.

Tuul ulgudes, vingudes paiskab
teelt taevasse sõmerat lund.
Nõid rõõmustab, karjudes hõiskab...
On saabunud südaöö-tund.

Nüüd algamas nõidadel pidu.
Tuul vilistab lennukat viit.
Seal tallataks tuhandeid radu.
Ees lumine, unine niit.

Mets kubiseb ronkade parvest
ja huntide punaseist suist.
Tuld purskumas nõiduste järvest,
ning painajaid okslikest puist.

On nõidadel tantsudeks tuju,
siis muusikaks kutsutaks' torm,
läheb lahti siis pöörane raju...

— Teelt läheneb mustendav surm. —

Ronk kraaksuda kähistab kännul.
Mets varjudest mustendab ees.
Surm, sanmudes huntide kannul,
näeb surijat lamamas reel.

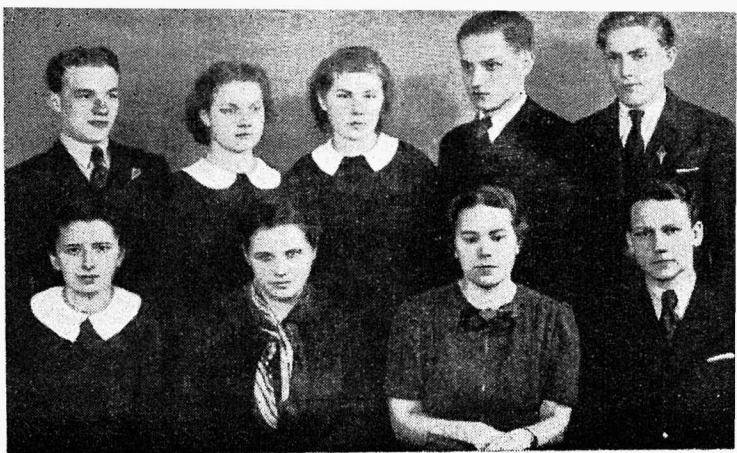
Surm vikati kõlinal elu
viib ohkavalt surijalt reel.
Ees valendab kaskede salu
ja kisendab varese keel.

Vist nõidadel lõppemas pidu
ja sortsidel ohverdustund.
Näen lahkuvaid nõidade ridu.
Veel sajab ja raputab lund.

Kalju Lepik.

„Ioli” toimetus ja talitus.

Vasakult: Asta Miitel, pr. L. Vihalem (peatoimetaja), prl. V. Sisask, Enn Kera (tegevtoimetaja), Arnold Killomann, Linda Pehk, Aliia Kõdar, Elmar Mikkel ja Ludwig Kruusmaa. Pildilt puuduvad V. Lepik ja E. Vasemägi.

Kustas kurdab äpardusi.

Varase hommiku tõttu oli maantee sügiseses piimases udus. Ei olekski nagu olnud elavat loodust. Kuuldus ainult sompjal maanteel logisevat vankrit ja kellegi kirumist. Aga kus, kes? see oli saladus. Kolin kauges, kauges ka kirumine. Viimaks võttis päike nõidusliku udupitseri, ja võis näha hommikurahu rikkujat ähmast kogu pisut selgemalt. See oli hobune, vanker ja sellel küürutav peremees. Kuid seal näikse veel midagi või kedagi olevat. Suur rätikute-mütsak. Küll oli halle suurrätte ja kirjusid sitsiseid, isegi vana vooditekk, mille ilutses suur punaseruuduline paik, ei puudunud riitepuntrast. Korraga näis, nagu liigutaks pundar. Ja näe, sealt tuligi kuskilt avausest, mis algul oli pisike, üsna pisike, kuna üha suuremaks paisus, punane ninaots ja paar kissis silma, siis suu, lõug ja viimaks terve nägu.

„Kusta! väega palav om. Lase tuu rasse tekk vallale. Tee om väega paha. Põrut nii hirmsaste, et selg om valus.“

Rääkija tekkide-kuhila all oli Kustase teinepool Mari.

„Ooda! Ptrr!..“ kuid samal hetkel sattus kaunis kogukas munakivi vankri-ratta alla, kuna teisel pool oli sügav rööbas, vajus vanker ühele küljele. Õnnetuseks just sinnapoole, kus eit istus. Nõks — ja Mari vurtsatas kogu rätikute- ja tekkide-puntraga maantee-porisse.

„Tõrr, tõrr, tõrr! Piä, piä, piä! Piää!..“ ehmatas Kusta ja ronis eidele appi.

„No mes temp see olgu, obesega naamoodu kihutada. Paha tee esigi... Näed ses! Kes teeb mu nüüd kuivas ja puhtas.“

„Sa halle miil! Kas mia kihut üits samm! No mette, aga sa esi tukkusid...“

„Mette es tuku! Prõlla veel ütli, et lämme om, lase rätte vallale! Vai ma esi sain...“ punnis eit vastu, pat-sutades käega tilkuvat tekki.

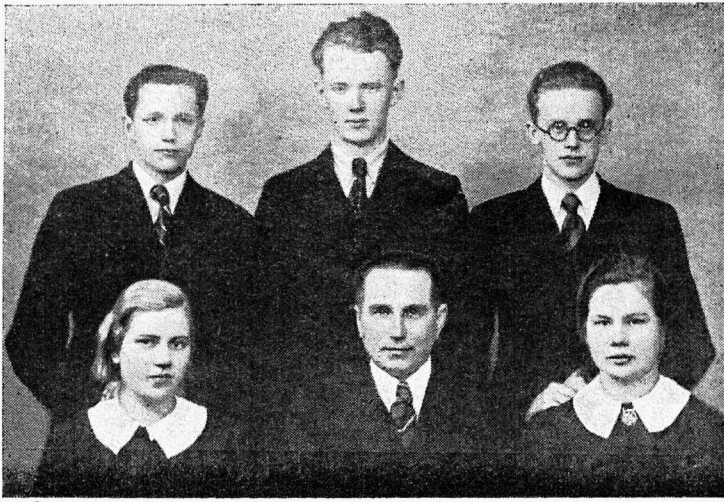
„Võtas tont sinu ja su tempe. Kas mul oles prõlla vaja siia liina kolistada...“

„Kae, joba jälle. No, no, no, no... mette üits liiane sõna,“ ja eit kobis ägestudes vankrile tagasi. Taat ohkas ja tegi sama, andis hobusele piitsa ning sõit läks edasi, et vesi ja pori kees.

„Essa pojuke rissinimene. Är tiku, loom om viil elun!“

„No ega ma surnuga sõita saagi,“ mornitses taat, kuna eit kahe käega silmi pori eest varjas ja kahmas iga nõksaku puhul kas vankrikotist või taadi kasuka käisest kinni, kartes, et muidu võib end järgmisel hetkel jälle maanteelt leida.

„Egas tol enam aru mette ole. Kihutamise tuurid pial, ei pane tähelegi, kui peratakkant är kao,“ mõtles eit endamisi. Aeglaselt vaibus kihutamine. Hobune lonkis sammu, Kusta aga muutus linnale lähemale jõudes üha rahutumaks. Küll kohendas ta end allapoole ja ülespoole, küll sügas pead ja habet. Eit aga mõtles:

Kooperatiivi juhatus.

Vasakult: Lydia Vilken, hr. A. Kaljot (hooldaja), Meeta Valdma, Martin Annus (juhataja), Paul Saks, Vello Lepik.

„No hullu seh. Kuda kuriloom nii kerbo siia vankride sattunu om,“ ja avaldas siis oma arvamist kõvasti, nii et metsavahe kõlas:

„Tea, om nii hainakerbu, toakerbu või penikerbu, mes siin om? Ma kotton kaen perra, mes sul seal palitu krae vahel om. Peni makkas enne vankrin, eks na omma vist penide oma.“

Kusta ehmus, sest sõnadevaling tuli liiga järsku ja vanamees oli nii enesesse süvenenud.

„Kerbu, kerbu! Ma ütli kohe õdaku, et ärä jäta penni tuppa. Aga kos tema, ei... Nüüd om sul kraevahe kerpe täis...“ pahvatas Kusta.

„Egas mul, ma mõtli, et sul!“

„Mh! Oles ma viil kerpest hinganu.“

„Sedasi küll!“

Eemalt ligines rattur, porine ja puruväsinud. Lähemale jõudnud, märkas Kusta, et see oli ta vennapoeg Juhan. Noormees nendeni jõudnud, peatas Kusta hobuse ja tegi juttu. Juhan ei tundnud algul vanameest, enne kui Kusta oma laia naeruga ta tähelepanu enesele tõmbas.

„Tere, onu! Kuhu sina siis purjetad?“

„Kedas ma nüüd purjetan... Näe, muudkui kolista maantiid pitt. Kedas sa poris viil purjetad või oled!“

„Kuhu sa siis lähed?“

„Mh! Mh! Liina!“ venitas Kusta.

„Kas ostusid tegema?“

„Eh! Eeii! Mh! Lähen...“

„Kuhu tont sa siis lähed?“

„Kohtude!“ venitas Kusta ja sügas kukalt.

„Kohtusse?!“

„Sedapuhku — neh!“

Eit aga kobis vankrist maha ja tegi sõnalausumata ümber vankri paar tiiru.

„No mis sinna? Kellega sa siis koht käid?“

Nüüd putkas Mari metsa poole. Selleks oli tal ka põhjust, kuna peasüüdlane oli ju tema. Kusta vaatas abitsivalt ringi. Ei näinud aga muud, kui eide sinist undrukut kaduvat kadakapõõsa taha.

„No juhtus sihuke asi, et et... olen kohtun selle samase... mes ta nüüd om, priistaviga... ja eks see ole üits veider asi...“

„Pristaviga? Mis kurja sa temale tegid?“

„Egas ma es teegi, jah, aga vaat, eit, sunnik. Kole käbeda loomuga teene... näe...“

Kusta otsis sõnu.

„Noh, mis siis juhtus?“ Kusta kohendas ja kohendas end vankril, nuuskas nina, sülgas korra, kohendas hobusesaba ohjajaruga üle kleide, kuid rääkida oli raske. Viimaks hakkas venitades rääkima.

„Et, et... seesamane... mes ta nüüd olli! Jah, asi olli nii, et vot, naabritalun pidi oksjon olema. Kõik lehma, lamba, sia, suure ja põrsarabala, vasika ja vana obese, kõik pidi üles kirutama. No eks siis priistav ja kes muu seal olliva... kos ooduga aanuva mede põlde kohale. Aga eks naaber ole oma karjatsese seletanu, et kui tuleva, ses saatku meile. Eks naabri karjane saatnu meile. Eit ütsipaines kodo, pesnu kambrit, undruk üles kääritu, pea sasine, rätt kaalan... Sõidetu meile ja plaks — dokumendi välja ja sialauta. Eit ehmatanu hirmsasti ära, lännu sinna ja, kräbeda loomuga nigu ta om, käratanu, et mes te tahate. Nii ütelnu, et om pristav, ja kas kedagi teist kotton ei ole. Eit muidugi ütelnu, et ei ole, et medel ei ole kedagina pristaviga tegemist. Mes talun too pidi olema? „Rabal“, vastanu saksa, eit ütelnu, et ei, see om „Käki“. Saksa kaenu eite ja ütelnu, et ei olevat võimalik, neid juhataetu siia ja asi klaar. Eit armastab mul väega põrsaid, kus kukkunu tõinama. Saksa ütelnu, et om ka tobe koduhoidjanaine. — karjane kuulnu, mede kari olli joba

kotton. Kirjutanu nemad üles kõge pisemast põrsast kõge suurema seani ja padavai lehmalauda. Aga kos mul eit, äge loomus, kaes, et mes asja, ja virutas usse takka kinni. Raudkang usse taade, taba ette, klõpst kinni ja olgu. Saksa ehmatanu esmalt ära, kos korraga pime laudan, ega sammu astu ei näe, üttegi redelit ei ole algun nätta ka. Eit keelanu karjapoiskesel, et tuu ei teess ust vallale. Kutsunu ta talli peale või lauda peale, tial keele, seal om üits mulk, kost õlgi alla lastasse, rettel olli mul seal. No karjapoiskesega katekesi tirinu redeli üles ja mulk kinni. Saksa ollu väega vihatse, sõimanu hirmsade ja lubanu kohtude kae-vata, aga kedagi, eit ei tii ust vallale, mitte ei tii. Läits esi tuppa ja teie niisamuti ütte kui tõist. Tuleme meie hainamaalt koju, kaeme: oodu õuevä-ravan, peni kõnniva ümber lauda ja hauguva nagu rakkin. Mõtlin, et tia, mihukese saksa siin om. Lähen küsin eidelt, et kuule, Mari, kos saksa om.

„Lehmalaudan!“ yastab too. Ehmatin hirmsasti ära, et tohooh, pemme seh! Lehmalaudan? Lähen kaen: lauda uss lukun, kang iin. Kuulan, sehen igasugu vehtraid hääli ja kirumist. Tiin ses usse vallali ja... essa pojuke... kolm saksa tuleva mulle vastu, taskuräti nõna iin, püksisääred üles kääritud jah... Oh! Pristavi uue lakk-kenga pitin kohe välla masma, sest, tiat, meil oll laudan toda kõrda nii, veidike kõr-ratu. Seal oll ses ka nuur vasikas lahti, tuu lask mööda lauta, nõnna et... Ses masse viil kirjutaja valge pinsaku ka välla. Aga kos saksa olle väega vihatse. Küsisin, ses, mes neid minu puule tõi, seletid ärä, ses tulli muidugi välla... Muudkui nüüd mine kohtude. Kedagi!“ õhkas Kusta ja raputas pead.

„Olse Maril veidikene kannatust, seletanu heaga ärä, aga tema, prauht, lauta kinni.“

Humanitaarringi juhatus.

Vasakult: Ludvig Kruusmaa (esimees), pr. L. Vihalem (hooldaja), Harjo Tari (kirjandussektsooni juhataja), Hilda Kilik, Allia Kõdar (usulis-eetilise sektsooni juhataja), Haldja Sild (matemaatika-loodusloo sekts. juhataja).

„Tõesti paha lugu,“ arvas Juhan, hoides ise vägisi naeru tagasi, kui nägi teise õnnetut nägu. Mari aga närveeris metsas kivil istudes, et ei tea, kas Kusta juba lõpetanud on oma jutustuse. Võttis siis julguse ja läks vankri juurde tagasi, kus oma suureks rõõmuks leidis piinliku silmapilgu möödas olevat.

„Mari, kos sa nii kavva ollid? Me peame ärä sõitma!“

„Ärä, mes ärä, kae Juhan, enne sõitse nii, et kaotas tene mio ärä peratakant.“

„Eks sa hoiä nüüd paremini vankrist kinni,“ naeris Juhan ja, nähes teiste ruttu, jättis jumalaga ja sõitis omale poole, kogu aeg naerdes.

„Kas sa kõik ärä rääkisid?“ küsis Mari häbelikult.

„Kõik neh!“

Mari ohkas ja vaatas kaugusse, kust paistsid linnatornid. Hirmunult mõtles ta, kas kohtumajal ja vangimajal ka niisugused tornid peaks olema. Ehk paistavadki nende teiste seas.

Ja Mari kartus ei jäänud asjatuks. Nädal aega aresti ei arvatud paljuks selle tembu eest.

Ellen Vasemägi.

Kaubanduskooli 29. lend.

Klassijuhataja pr. Ida Veldre.

Harry Ainsoo. Vaikne ja endassesüvennud kaasõppur. Kõnetades vastab ainult „jah“ või „ei“, muidu ei räägi üldse muul ajal, kui ainult tundi vastates. Pinginaaber teab siiski tõendada, et üksikutel juhtudel võib temaga ka vestelda. Evib kirjanduslikke kalduvusi. Tulevikust targu vaikib, nagu see temale omane.

Salme Heinaste. Poisilikult julge, leidlik, ülisportlik, humoorikas, blond ja ümmaranäoline. Ideaalkuju tänapäeva moodsast tütarlapsel, kelle põhimõtteks on: terves kehas terve vaim. Seetõttu kulutab kogu oma õhtupoolse õppimisaaja sportimisele, mispärast ta õppimise üle tihti nurisetakse. Oma leidlikkuse tõttu ei jää ka kõige lootusetumas olukorras hätta. Agar isetegevuslane. Tütarlapselikust edevusest ei pea lugu, kuna selleks ei jätkuvat aega. Tuleviku-unistus — esialgu Kommertsikool ja hiljem Kehalise Kasvatuse Instituut.

Elmar Joasaar. Korralikem õpilane klassis. Varematal aegadel oli tagasihoidlik ja vaikne, viimasel ajal aga elavam. Mõnikord naljatab isegi väga tabavalt mõne kaasõpilase kulul. Esimestes klassides tegi innukalt ja järjekindlalt koolitööd, nüüd püüab loorberitel puhata. Eriti on kursis Toslemi lugudega. Siirdub Kommertsikooli.

Ülevalt (vasakult): Harry Ainsoo, Roman Kaasik, Arnold Killomann, Bernhard Leisson; (paremalt): Kalju Lepik, Richard Liljeorg, Rudolf Poska.

Roman Kaasik. Blond ja mehine kaaskannataja. Suhtub õpetajaisse teatava tõsidusega ja kogub võimalikult palju teadmisi. Vastama minnes teeb targa näo, kuigi ise mõnikord midagi ei tea. Hea arusaamise ja ajapuuduse tõttu õpib vähemalt kolmest raamatust ja kolme õppeainet korruga. Nõuab õigust ja ausust, ehkki eksimine on inimlik. On väledate jalgadega, seetõttu pole ka ime, et ta hommikuti paarikilomeetrilise koolitee käib kümne minutiga. Ei poolda saledat joont õrnema soo esindajate juures. Tunneb huvi arstiteaduse vastu ja armastab kuulata kõrgeklassilist muusikat ning unistada. Esialgu — vist Kommertsikooli.

Valve Kask. Punapõseline tütarlaps, kes räägib igal võimalikul juhul midagi oma pinginaabrile, keda isegi klassijuhataja „sanktsioonid“ ei suuda vaigistada. Sageli naerab pisarateni ja pöörleb kord ühele, kord teisele poole. Kõigele vaatamata on andekas keeltes, eriti vene keeles. Loeb uuemat kriminaal- ning põnevuskirjandust, kuigi alatisest rääkimisest pinginaabriga on väsinud. Kavatses tegelikku ellu siirduda.

Arnolt Killomann. Kõige tähtsam ja lühem noormees meie klassis. Ei sallii oma põlist hüüdnime, kuigi kaasvõitlejad püüavad seletada, et see olevat ju meelitusnimi; on klassivanem juba neli aastat! Vaidleb igaiühaga, kes aga soovib ja kellel seks on jõudu ja tahtmist. Nõuab ka õpetajailt kategooriliselt oma kui ka kogu klassi õigust. Vihastub ruttu, lepib aga veel rutem. Muidu ülihelde ja abivalmis kaasvõitleja. On ka innukas koolimeeskonna käsipallisportlane. Edaspidine kavatsus — hea koht või gümnaasium.

Maimu Kiltmaa. Edev ja kapriisne, moodsa maailmavaatega tütarlaps, kellega peab mõistma käituda. Tuletab sageli poistele viisakusreegleid meelde ja lausub siis lootusetult, et klassivennad neid eladeski täielikult ära ei õpi. Suvel sooritab pikki merereise ja kü-

Ülevalt (vasakult): Salme Heinaste, Valve Kask, Maimu Kiltmaa, Helgi Kruusmaa; (paremalt): Hilda Laos, Veera Makarov, Leida Meltsar, Juta Niitova.

lastab kaugeid maid. Peab lugu lõbusast seltskonnast ning tantsust ja tituleerib beebideks poisse, kes ei oska tantsida. Vahetundides armastab lugeda moodsat ajaviitekirjandust, kuna muidu olevat ju nii kohutavalt igav. Tuleviku-unistus — saada kapteni-prouaks; esialgu katsub aga Kommerts-kooi pääseda.

Helgi Kruusmaa. Tüsedaim tütarlaps klassis, kes peab ikka ja jälle jõudu proovima veel tüsedama aritmeetikaga. Ujub hästi ja teeb märkusi poistele, kes samaväärselt ei suuda temaga sel alal võistelda. Pinginaabriga lahutamatud sõbrannad nii tundides kui ka vahetundides. Vahete-vahel hakkab iseenesest naerma ega suuda enne lakata, kuni juba pisarad silmis. Tulevik on tume ja keeruline, võib-olla keerulisem kui aritmeetika.

Ülevalt (vasakult): Helga Zirna, Maimo Ärtis; (paremalt): Maimo Pikkand, Koidula Saks.

August Lamesoo. Vankumatu ja kindla iseloomuga ning kujunenud maailma-vaatega brünetne noormees, kes omab tõhusaid teadmisi nii poliitikas kui ka majanduses. Loeb palju ajakirju ning populaarteaduslikke raamatuid ja on alati kursis viimaste sündmustega Euroopas. Teatud õppeainetes on võtnud sisse kindlad positsioonid, tänu oma arukale peale. Ei armasta tantsu, kurameerimist ega tühiseid jutuajamisi. Tulevikus hakkab tegelema majanduse alal.

Hilda Laos. Blondiin, kes enne tunni vastamist ütleb, et ta mitte midagi ei tea. Närveerib alati, isegi siis, kui mõnikord on teadnud õppeainet väga hästi. Pinginaaber teab tõendada, et omab kõneannet ja armastab pidudel käia, kuid mitte koolis. Lemmikroaks olevat tal heeringad ja vesikringlid. Kuna omab pinginaabrina alatinaervat Helgit, on see nähtavasti ka temasse mõjunud, ega nad muidu alati nii ühekorraga naerma puhkeks. Lähemas tulevikus arvatakse abiellub.

Bernhard Leisson (Bännu). Klassi pikim mees. On uhke oma pikkusele, mitte aga kaasõpilaste vastu. Oma lühikestele klassivendadele annab rahvakogumis-kohtades lahkelt seletusi paraadide üldisest käigust. Õpib ainult selleks, et oma murederikast elu natukenegi kergendada. Armastab lõbusaid olenguid ega taha palju käia. On huvitatud ainult oma naabruses elunevast tütarlastest. Hea sportlasena mängib hästi käsipalli ja kaitseb kooli värve. Kavatses sõjamehena karjääri teha.

Kalju Lepik. Närveerib alati enne vastamist ja klassitöid. Loeb kohutavalt palju jutte. Sageli hakkab mitut raamatut korraga lugema, kusjuures teeb ka koolitööd. Omab kirjanduslike kalduvusi ja luuletab (sai auhinna meie koolide luuletusvõistlusel). Arusaamatuste puhul tavatseb öelda: „Ah, maailma jänt ja jama.“ Mõnes tunnis tarvitab erilisel palju ruumi, mistõttu vaikne pinginaaber peab viimases hädas ka endale eluõigust nõudma. Armastab kinos käia ja annab siis mee-

leldi ka kaasõppureile filmide kohta informatsiooni. Ei pea lugu tantsust ega tunne erilist sümpaatiat tütarlaste vastu. Edasi õppida ei kavatse.

Richard Lilleorg (Riku). Uustulnuk, Narvast pärinev kaasõppur, kes lühikesel ajaga on suutnud juba uue olukorraga kohaneda. Igava õppimise asemel hindab suuresti tantsu ja imestab, et klassikaaslased nii passiivselt sellest kultuurilisest ajaviitest osa võtavad. Pärandina endisest koolist evib rohkesti groteskseid ütlusi, mida praegugi tarvitab hea eduga. Kuna omab painduvat keha, teeb käies rohkesti graatsilisi liigutusi. Kirjavahetuse-tundides jälgib piinliku hoolega, et tähtsamatele sõnadele oleks joon alla tõmmatud. Teeb teiste kulul nalja, mistõttu mõne kaasõpilasega pole läbisaamine kõige parem. Mängis ka edukalt kooli käsipallimeistermeeskonnas. Edasi Kommerts-kooli!

Veera Makarov. Šatään, pruunisilmaline tütarlaps. Isiklikult arvab endast väga palju. Püüab vahel viimase moe järgi juukseid lokkida, kuigi see igakord kõige paremini ei õnnestu. Sagedi naeratab irooniliselt ja üleolevalt, teadmata isegi, miks. Tunneb huvi balleti vastu ja tantsib hästi, mistõttu sobiva ja väärika tantsupartneri leidmine osutub raskeks. Valdab vene keelt, kuid oma klassisõsaraid selles aines ei valgusta. Võib-olla avaneb kauges tulevikus juhus purjetada Hollywoodi.

Leida Meltsar (Linnukene). Pikk, sale tütarlaps, kelle pisikene suuvärk on nagu iseenesest sattunud parajale kohale ja kes sellepärast kasutab seda soodustust ka igal vähegi võimalikul juhul. Tundi vastates räägib jälle nii kiiresti, et see, kes ta jutust tahab aru saada, peab omama erilist talenti ja praktikat. Kuna tal on jutukas pinginaaber, sulab nende ühendatud vadistamine üldiseks harmooniliseks tervikuks, mida ükski maine vägi ei suuda pidurdada. Kõigele vaatamata on suutnud oma erialaks teha inglise keele. Ebaõnnestumistele lööb ükskõikselt käega ja teeb mesimagusa näo, nagu poleks üldse midagi juhtunudki. Vahetunnid pühendab kriminaal- ja põnevusjuttude lugemisele; kodus teeb arvatavasti sedasama. Vihkab pidusid ja tantsu. Tulevik — tütarlapselikult segane.

Spordiringi juhatus.

Vasakult: Felix Kommusaar, prl. A. Kivi (hooldaja), Eduard Nurk (esimees), Nora Neumann, Arnold Killomann, Salme Heinaste.

Juta Niitova. Pikk, heleblond, sinisilmaline, kahvatu klassiõde. Jälgib eemalt teiste vallatlusi ja nalju. Heasüdamlik ja alati abivalmis sõbratar. On huvitatud maaelust, kavatseb astuda Kõrgemasse Muusikakooli, kuna tal on meeldiv sopran.

Maimu Pikand (Boby). Blondide lokkis juustega tütarlaps. Kaasõpilaste vastu lahke ja jutukas. Ainukesena klassis omab kindlat tantsupartnerit. On arvatavasti pinginaabri protektoraadi all, kuna viimane astub oma sõbratari kaitseks tihti südilt välja. Keegi meesõppur teab tõendada, et Maimu kavatseb lähemal ajal oma autoga üle lahe Soome sõita. Punastub, eriti, kui juttu teha laulatusõrmuseist. Läheb kindlasti edasi gümnaasiumi.

Eudolf Poska. Ilusaim noormees klassis. Oma loomulike lokkidega võib ütarlaste südameid. Ei harrasta keeli, kuna polevat selleks annet. Meeleladilt kaldub äärmustesse: kord vaatab elu läbi roosade prillide, teinekord aga lööb kogu olemisele lootusetult käega ja on pessimistlik. Hommikuti kooli tulles kõnnib aeglaselt, kuna elab kooli lähedal ja kardab liiga vara tundi jõuda. Vihastudes on äkiline. Harilikus elus heasüdamlik ja naljatlev koolivend. kes loodab elus ilma koolitarkuseta läbi saada.

Koidula Saks. Pisim, noorim ja ka kõige korralikum ning ilusam tütarlaps klassis. Vaatamata oma noorusele töötab ainukese õpilasena klassis enam-vähem järjekindlalt ja teeb kodused ülesanded peagu alati ära, andes neid siis ka lahkelt teistele kasutamiseks. Kuna tal on härras süda, siis ütleb igal

Enn Kera.

Illustratsioon (linool).

vähegi võimalikul juhul kaasvõitlejaile ette, ehkki ise sageli selle all kannatab. Eriharrastusena mängib klaverit, kuid vaatamata kõikidele palvetele ei demonstreeri seda jumalatele meelepärast kunsti ühelegi klassikaaslasele. On andekas, õpib kindlasti edasi gümnaasiumis.

Helga Zirna. Hellahingeline klassisõsar. Unistusprintsiks — samasugune tumedajuukseline hästitantsiv noormees. Vahel astub aktiivselt pedagoogide kaitseks välja, teenides seega muidugi klassi üldist meelepaha. Kuna närveerib palju, siis õppimises eriti silma ei pata, kuigi töötab võrdlemisi järjekindlalt. On ka hea perenaine ja armastab tihti kirikus käia.

Maimu Ärtis. Brünetne, pruunisilmaline ja kõige pikem tütarlaps klassis. Tütarlaste seltskonnas lõbus ja teravmeelne, armastab hästivalitud ja sobivat nalja. Tantsib meeleldi ja armastab pidudel käia. Teatakse rääkida, et eelistavat oma tantsupartneriteks valida tingimata blonde noormehi. Pärast kooli lõpetamist arvatavasti abiellub ja asutab idüllilise kodu, kuna juba praegu armastab tegelda beebidega.

Progümnaasiumi V kl. lõpetajad.

Lydia Allsalu. Esimene õpilane õppimises ja esimene õpilane nimestikus. Erialaks — matemaatika, milles on seni ületamatu klassis. Tunneb huvi usuliste küsimuste vastu. Kinost, teatrist ega pidudest lugu ei pea ja pole neid veel kunagi külastanud, samuti pole ta oma 15 eluaasta jooksul ühtegi kirja kirjutanud. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Aino Jakobson ehk Džäkoobson, nagu hüüab teda üks klassivendi, on kõige väiksem õpilane klassis. On väga huvitatud muusikast, laulust ja lavatantsust, millistel aladel on silmapaistev. On klassi kunstieriteadlaseks ja „õõbi-

kuks“, mida ta alles hiljuti tõendas Kunigundena. Muidu vaikne ja tagasihoidlik, aga kui on õega vastupidisel arvamisel, siis lahendab tüliküsimusi üsna ägedalt. Üldiselt heasüdamlik ja väga vastutulelik. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Endla Jakobson. Üks vähemaid, aga ka temperamentsemaid tütarlapsi klassis. On tihti täis protestivaimu, kuid muidu väga elurõõmus. Armastab maiustada, lemmikkoogiks „Napoleon“. „Rüütlitega“ ei tegele või kui, siis ainult viisakusreeglite meeldetuletamiseks. Erilisi andeid omab joonistamises ja käsitöös. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Klassijuhataja hr. Eduard Markus.

Edgar Klaus, hüüdnimega „Ets“, mis talle on mälestuseks jäänud ühelt endiselt klassiõelt. Poiste arvates „äge seltskonnategelane“, kuid tütarlapsed kahjuks ei oska hinnata seda head omadust. Klassi laekurina on väga aktiivne, karjub ainult kaks sõna: „Visake raha!“ Õppimisega enesele liiga ei tee. Suur raadiosõber, lemmiklauluks „Viljandi paadimees“, samuti on suur maiasmokk, lemmikkompvekiks „iiris“. On huvitatud autoasjandusest ja vaevalt leidub autot, mille firmat ta ei teaks. Vabal ajal harrastab põllutööd. Kavatsseb siirduda Kommertsi.

Feliks Kommusaar. Väga iseteadev ja tähtis härra. Räägitakse, et ta olevat väga huvitatud kõrgemate klasside tütarlastest. Võtab osa paljudest valitustest, kuid tuleb neist kõigist välja „pühaku ausäraga“. On Tartu koolide korvpalli meistermeeskonna kapten ja harrastab vabal ajal malet. Tulevikukavatsuseks Kommertskool, edaspidi — Sõjakool.

Ülevalt (vasakult): Feliks Kommusaar, Georg Sander, Koit Silla, Venda Toots; (paremalt): Albert Kulasalu, Kaljo Saavo, August Vaks, Edgar Klaus.

Albert Kulasalu. Meie klassi „valla-
vanem“, omab seda tiitlit juba kolman-
dat korda. Suur tantsumees ja pidudel
käija. Kõneldakse, et ta eelmistel aas-
tatel oli väga vaimustatud blondidest,
kuid sel aastal eelistab tumedajuukse-
lisi. Igal võimalikul juhul on valmis
aitama kaasvõitlejaid. Varemini oli hu-
vitatud sõjafilmidest, kuid viimasel ajal
on ka selles suhtes maitset muutnud.
Tulevikukavatsus — Kommertsikool.

Aliia Kõdar. Blond, võluva profiili-
ga tütarlaps, kelle ilusais naeratavais
silmis peegeldub elutuli. Alati sõbra-
lik, vastutulelik ja abivamis klassiõde,
kes armastab tantsida ja võtab elavalt
osa seltskonnategevusest. Erilisi and-
eid omab joonistamises ja kirjandite
kirjutamises, milles on saanud auhindu.
Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Hilde Lökk. Üks pikemaid tütar-
lapsi meie klassis, omab suurt huumori-
meelt, mida kasutab peamiselt „rüüt-
lite“ nõkkimiseks“. On väga huvita-
tud tantsust ja tantsib hästi, seepärast
otsitav tantsupartner. On osav pere-
naine ja armastab käsitööd teha, peab
ka lugu spordist. Tundide ajal on tal
kombeks einetada ja mõnikord võima-
luse korral käsitööd teha. Tuleviku-
kavatsustest vaikib.

Helgi Lond. Alati naeratav, lahke ja
sõbralik klassiõde, kes peab lugu hea-
dest raamatutest, teatrist ja kinost.
Eelmistel aastatel omandas iluduskunin-
ganna tiitli ja seetõttu peeti mõningaid
„rüütleid“ tema austajateks, kuid kuul-
davasti tema ise neid küll ei austanud.
Tunneb suurt huvi idamaiste rahvuste,
eriti jaapanlaste vastu ja seab neid
eurooplastele eeskujuks. Ühe vihasta-
tud poisi arvates omab teravat nina ja
teravat keelt, mida kasutab igal või-
malikul juhul. Tulevikukavatsuseks —
Kommertsikool.

Austra Michelson. Saab kõigi kaas-
õpilastega hästi läbi, kutsudes neid
„liiblinguteks“. Omab juba hulk aas-

Ülevalt (vasakult): Paul Uuk, Sophie Mõrd,
Aino Jakobson, Endla Nahk; (paremalt):
Voldemar Toots, Helgi Lond, Maimu Põld,
Mall Raudsepp.

Ülevalt: Aliia Kõdar,
Sooja Roth, Endla Ja-
kobson.

taid truud sõbratari, kellega tal on küll vahete-vahel mõtete lahkuminekuid, mida tihti lahendatakse väga energiliselt — see kõik tuleb suurest armastusest. Suure tantsusõbrana võib teda tihti kohata pidudel. Omab meie klassi muidu nii häbelikus noormehes truud austajat. Lemmikõppeaineks on usuõpetus. Tulevikukavatsusi ütleb enesel üldse mitte olevat.

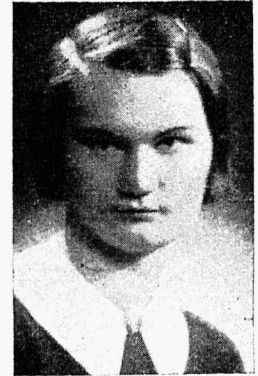
Sophie Mõrd. Tumeb blond tütarlaps, tagasihoidlik kaasvõitleja. Kaasõpilastega saab hästi läbi, on tuntud heldekäelisenä. Pidudelkäimist ega tantse ei poolda, tunneb rahuldust vaid muusikast. Spordist harrastab ujumist ja suusatamist. Kavatses siirduda välismaale.

Endla Nahk. Sinisilmaline, blond, tagasihoidlik, alati naerusuine. Tunneb suurt huvi muusika ning laulu vastu ja harrastab neid vabal ajal. Lemmikaineks on võimlemine. Ka peab lugu helesinistest teklitest. On klassi raudvaraks, kuna on ainuke esimesest klassist. Tundide ajal istub vaikselt ja vaatab unistavalt kaugustesse. Tulevikukavatsuseks — Kommertskool.

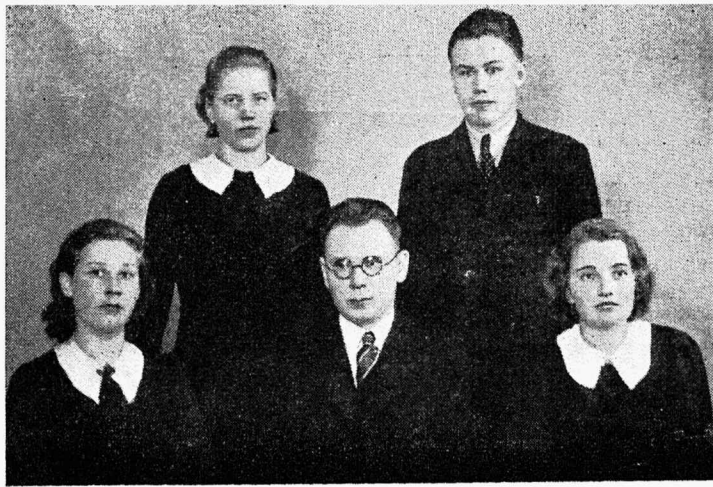
Maimu Nõu. Usulistest küsimustest huvitatud tütarlaps, kes vaatab ilma arvustavate pilkudega. Kristlikele vaatele vaatamata on mõnede arvates natuke edev, mis avaldub põhjuseeta naerupurskeis; vaimustub kergesti. On üks vähestest klassikaaslastest, kes on veendunud tantsuvastane. Armastab mängida viiulit ja klaverit ja on huvitatud kasvatusteadusest. Vanaisad olid kalamehed, isa on meremees. Kavatses siirduda Kommertskooli.

Maimo Põld. Tütarlaps pruunide juuste ja võluvate vesihallide silmadega, kellest klassi pikk ja laiaõlgne rüütel oskab lugu pidada. Omab erilist talenti klaverimängus ja teotseb agaralt kirjatöötajana. Kõige selle juures jääb siiski aega üle pinginaabri eest hoolitsemiseks, et sel igav ei hakkaks. Tulevikukavatsused — ??

Sooja Roth. Klassiõde, kes armastab võimelda, klaverit mängida ja pidudel käia. „Rüütlitest“ teklitandjad peavad talt nähtavasti suurt lugu, sest teda

Ülevalt: Hilde Lokk,
Helga Randmäe, Au-
stra Michelson.

Rahvuskultuurilise ringi juhatus.

Vasakult: Esta Kolmkant (esinaine), hr. J. Valgma (hooldaja), Aino Purkas, Lydia Vilken, Harry Aljako. Pildilt puudub Felix Pärtelpoeg.

võib tihti nende seltsis näha. Omab truud sõbratari. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Helga Randmäe. Pika kasvuga tütarlaps, suure talu ainuke tütar, kelle lemmikaineks on inglise keel. Oma õrna häälega, mis avaldub eriti aevastamisel, on võitnud klassi meeskonna poolehoidu. Esineb solistina meie klassi tütarlaste orkestris. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Mall Raudsepp. Alles hiljuti meiega liitunud, vaikne ja magusa näoga tütarlaps. Kuna on majaomaniku tütar, siis peab klassivanem temast eriti lugu. Oma pinginaabriga lahutamatu sõber.

Kaljo Saavo. Häbelik noormees, eriti daamide juuresolekul. Õpib nii, et pea aurab, kuid koolis püüab teisi veenda, et pole üldse õppinud. Tulevane mõisaomanik. Õpib klaverimängu, millega on jõudnud juba niikaugele, et mängib ühe sõrmega „Kaerajaani“. Vabal ajal imeb põialt. Viimasel ajal on tal kombeks kirevaid lipse kanda. Tulevikukavatsuseks — Kommertsikool.

Georg Sander. Klassi pikim, blondide lakkidega noormees. On huvitatud meie klassi kunstiaandelistest tütarlastest ja evib nende erilist poolehoidu. Suur tantsumees, kuid pidudel tantsib ainult ühe kindla partneriga. Otsib kirjavahetust välismaa temperamentsete

tütarlastega. Hea joonistaja, õppimises üritab cum laudet. Tulevikukavatsus — Kommertsikool.

Koit Silla. Mitmete koolide eksvilistlane ja praegune kuldabiturient. Suur poliitik ja rahvuslane, kelle parooliks „elu on võitlus“. Tegeleb merendusega ja kavatseb sel alal tulevikus teha karjääri. Omab ilusaid silmi, milledest kaaskoolide naisõpilased on vaimustatud. Kunstiringi kandev jõud. Lõunas- tab tihti kooliõdede pool. Tulevik ole- vat tume.

Venda Toots. Väike mees, täis pro- testivaimu. Oskab jalaga tervitada ja läbi akende välja ronida. Hüüdlauseks: „Noorus on ilus aeg!“ Käib kinos, kuid mitte muusika- ega laulufilmidel. Oma sõbranna mõjul armastab luuletajaid. Tütarlaste arvates klassiline iludus. Tu- levikukavatsus — Kommertsikool.

Voldemar Toots. Plastiliste liigutus- tega noormees. Tütarlaste-koolides peol käies on vaimustatud vaid majaomani- kutütardest. Armastab julguse korral tantsu ja vahete-vahel löötspilli-mängu. Suur naljamees, aga kahjuks keegi te- ma nalju ei mõista. Enda arvates tü- tarlaste lemmik. Hüüdnimeks Vouli. Leinab veel praegugi Viidingu kaotust Olümpial, mistõttu kannab „poolmas- tis“ pükse. Tulevikukavatsus — Kom- mertsikool.

Paul Uuk. Teatavas mõttes kange- lane: kannatab teiste poiste tagakiusa- mise all. On ühe tütarlapse kaitse all, olles ka ühtlasi tema lemmik. Kooli- õdesid ei tervita, on seega üks meie „viisakamaid“ poisse. Tütarlaste selts- konnas — häbelik. Lugemislaua iga- päevane külastaja, tutvub meie ida- naabri poliitikaga. Tulevikukavatsuseks — progümnaasiumi lõpetamine.

August Vaks. Noormees tütarlapse- liku soenguga. Könnib graatsiliselt. Tütarlastega sõprust ei otsi ega luba kunagi abielluda. Vabal ajal spordib; on hea uisutaja. Omab suurelatuslikku häält: räägib vaheldumisi sopranit ja bassi. Tulevikukavatsuseks — Kom- mertsikool.

Elanike õhu- ja gaasikaitsest.

Maailmasõja järele deklareerisid paljud rahvad igavest rahu, lubades ise selle järele elada. Maailmasõjast on möödunud vaid paarkümmend aastat, ent vahepeal on peetud mitu sõda ja sõjad on käimas praeguselgi hetkel mitmel pool. — Edenev kultuur ning Maailmasõja kohutavad tagajärjed ei ole pidurdanud sõdade puhkemist ja praegusaajal sõjad on muutunud veelgi verisemaiks ning kohutavamaiks. Tehnika kõrget arengut kasutatakse inimeste hävitamiseks.

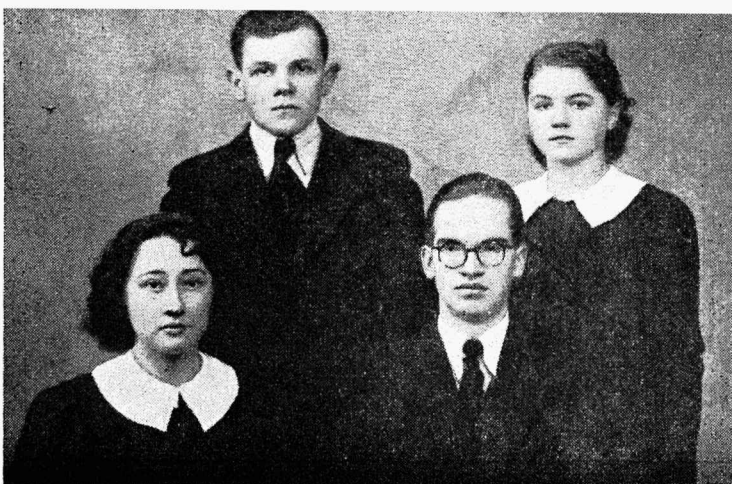
Kui varemil aegadel lahingtegevuse piirkonda haarati väikesed maa-alad ja peaaesjalikult vaid lahinguliinil olivad, siis erineb selleski osas praegusaegne sõda: see haarab enesesse suured maa-alad ja tagala. Püütakse vastaspoole tegevust halvata varustuse puudusega. Väga suurt osa siinjuures etendavad lennuvégi ja sõjagaasid.

Lennuvégi on relv, mis nõrga moolaaliga ja halvasti ettevalmistatud rahva lühikese ajaga muudab võitlusvõimetuks. Lennuvéi suur liikumiskiirus (300—600 km tunnis) teeb väikeriigi territooriumil iga punkti kiiresti kättesaadavaks.

Kerkib küsimus, kas maksab karta sõda, kuna meil on naabritega hea vahekorid ning tunnistame end erapooletuks riigiks teiste tülide puhul. Ka Belgia oli erapooletu riik enne Maailmasõda, kuid kisti siiski sõjakeerisesse. Samuti võib juhtuda ka meiega. Sellepärast peame alati olema valvel, kogu rahvas peab omama algteadmisi õhu- ja gaasikaitsest.

Lennuvéi liikumiskiiruse suuruse pärast peab ka kaitse korraldamine olema kiire ja rahu ajal põhjalikult ettevalmistatud.

Lennuvégi võib sünnitada kahju pommitamisega, kuulipildujaist tulistamisega, õhuhudessantide maalesaatmisega

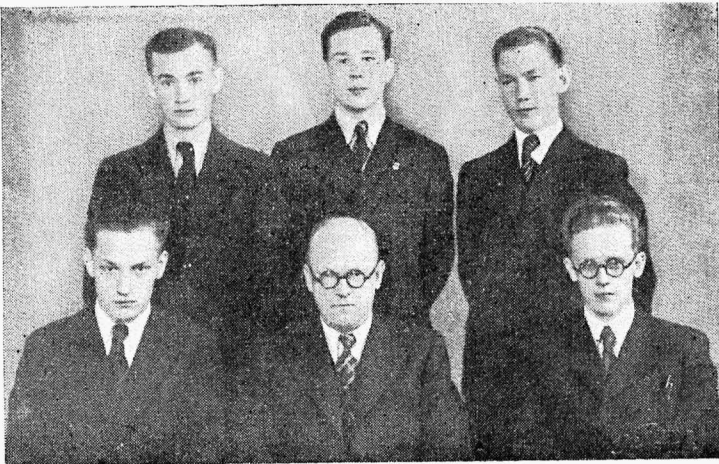
Muusikaringi juhatus.

Vasakult: Laine Põllusaar, Endel Ainla (esimees), Endel Koppa, Anneliis Simm. Pildilt puudub hooldaja-õpetaja hr. O. Eemois ja Laine Lindpere.

jne. Pommitamisel lennuvégi kasutab süüte-, purustamise- ja gaasipomme, millede raskus on harilikult 1—500 kg. Sellised pommid purustavad katteid, millede paksus: liivast — 20 m, telliskividest — 6 m, raudbetoonist — 2 m. Süütepommid süütavad elamuiv jne. Gaasipommid sisaldavad mitmesuguseid sõjagaase, mis pommide lõhkemisel laiali pritsitakse.

Sõjagaasid jagatakse nende füsioloogiliste omaduste poolest nelja liiki: 1) ärritavad gaasid — mõjuvad silmiv ja hingamisorganeiv, pannes silmad vett jooksva ja ajades aevastama; 2) lammatavad g. — ühinevad vere hämoglobiiniga, mille tagajärjel veri tarretub (n. kloor); 3) mürgistavad g. — mõjuvad verele ja peaaajule; 4) söövad g. — tekitavad nahale vilt ja haavu, mõjuvad mitme tunni järele. — Ohtlikemaks gaasiliigiks peetakse neljanda grupi gaase, milliseist tuntuim on ipriit.

Sõjagaaside kaitse korraldamisel peame hoiduma nende sissehingamisest või nahale sattumisest. Sissehingamise vältimiseks 1) kas puhastame õhu mürgist või 2) eemaldume mürgistatud õhust. — Õhu puhastamiseks kasutame gaasitorbikut, mille asetame pähe. Absorbeerivaks aineks torbikus on peaaesjalikult aktiveeritud süsi. Torbiku puudumisel tuleb asetada suu ja nina ette märg lapp, et kaitsta gaasi sattumist kopsu. — Söövgaaside vastu peame kandma erilisi riideid, teades, et harilik riie ega jalanõu pole gaasikindlad.

Maleringi juhatus.

Vasakult: Elmar Mikkel (esimees), hr. E. Krahn (hooldaja), Vello Lepik, Kalju Kääri, Karl Kivastik, Heinrich Pärn.

Välisõhust eraldumiseks kasutame gaasikindlaid ruume või varjendeid. Gaasikindlaks võime muuta iga ruumi, millel vähe aknaid ning välisseinu. Aknad ja ukсед tuleb katta kas liivakottidega või paksu märja tekiga, põrandalaudade vahed kittida — ruum tuleb muuta õhukindlaks. Sellases ruumis võib viibida niikaua, kuni õhk seda lubab. Tegevusetu inimene vajab tunnis 1 m³ õhku. Pkemaajaliseks ruumisviibimiseks peab olema kasutada filter, mis puhastab väljast sissetungiva õhu.

Gaasikindlad varjendid harilikult on sellised, mis pakuvad kaitset ühtlasi ka lõhkepommitest. Õhku saadakse sinna filtri kaudu.

Praegu on Tartus küsimuse all Toome all asuvate keldrite gaasikindlaiks muutmine.

Mida teha gaasirünnaku puhul?

Gaasirünnakust teatatakse vastavate sireenide ja kirikukellade helistamisega. Iga kodanik katkestagu gaasi ilmutisel hingamine (hinge peab suutma kinni hoida 0,5—1 min.) ja asetagu torbik

näole või mingu gaasikindlasse ruumi või -varjendisse. Gaasitatud piirkonnast hoidutagu eemale. Öösel õhuväenlase ilmutisel kustutada tuled. Sattunud gaasilainesse, tuleb liikuda aeglaselt kas vastu või põiki tuult, et gaasilainest välja pääseda.

Mida teha gaasmürgituse puhul?

Gaasi sissehingamise puhul lasta end kanda ligemasse abiandmispunkti. Ipriitmürgituse korral pesta mürgitatud kohta piiritusega, bensiiniga või leige vee ja seebiga, nahka mitte nühhkida, et mürki mitte rohkem nahasse ei imbuks.

Igas olukorras tuleb jääda külmave-reliseks ja rahulikuks.

Kui ohtlikud on sõjagaasid kaitsete inimeste suhtes, näitab sakslaste gaasirünnak 22. apr. 1915. a. Yperni juures sai korruga mürgitatud 15 000 võitlejat. kelledest suri 5000, s. o. 33%. Hilisemais võitlusis Maailmasõjas tõusis sõjagaasi läbi surmude arv vaevalt 0,5%, võrreldes tulirelvade läbi langenutega. mis oli tingitud kaitseabinõude tarvituselevõtmisest.

Rahvusvaheliste lepingutega on sõjagaasi kasutamine sõjas keelatud. Sellele vaatamata pööratakse välismaail suurt tähelepanu gaasikaitsele rahva seas. Ka meil on tehtud sunduslikuks õhu- ja gaasikaitse korraldamine. Vastava sunduse alla kuuluvad meil kõik kodanikud 15.—60. eluaastani. Kõikide tähtsamate asutiste kaitsekorraldus on sunduslik. Kaitse üldkorraldajaks teatud rajoonis on selleks määratud juht, kuna üldkorraldajaks kogu riigis on siseminister. Kooli-õpilased peavad suutma ja oskama end sõjagaaside vastu kaitsta ja vajaduse korral ka teisi abistada.

A. Tannia.

Külalisena Eesti Naisüliõpilaste Seltsis.

Meie kodutütarde rühm sai hiljuti väga meeldiva üllatuse osaliseks: saime küllakutse Eesti Naisüliõpilaste Seltsilt. Ärevus oli muidugi suur — on ju kõik, mis kuidagi seoses üliõpilaseluga, meile tundmatu maa. Siis muidugi, kes vähegi tervem oli (tol ajal oli nimelt suur mumpsilaine liikvel), tuli kogunemiskohaks määratud koolimaja, et siit ühi-

selt minna seltsi korterisse. Sai meid õige suur hulk, umbes 60. Teel olime mures, et kuidas kõik sinna ära mahume ja keegi tähendas, et ainult 40 esimest lastakse sisse, teised jäävad ukse taha. Algas suur tormijooks esimestesse ridadesse, kuid ega kõik marjamaale mahu, muist jääb karjamaale. Asja lahendas meie juht, tähendades, et

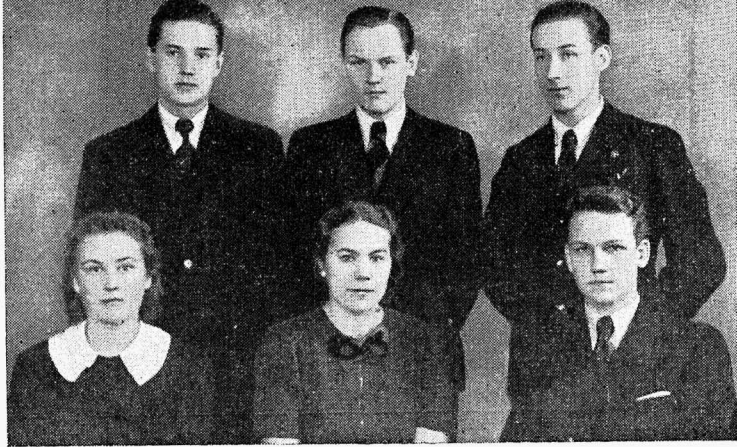
oleme palutud in corpore, järelikult meile kõigile peab siis ruumi jätkuma.

Seltsi korter asub Aia ja Riia tn. nurgal „Oma“ majas. Tuli ronida treppe mööda teisele korrale. Ükshaaval astusime uksest sisse, kus meid lahkelt vastu võtsid peoperenaised. Oli sääranaljakas tunne, et võib-olla paari aasta pärast võtad ise ka kuskil peoperenaisena külalisi vastu...

Meid juhutati saali, kus tuli läbi teha tutvumistseremoonia: seltsi pere seisis kaarena ümber saali ja neist möödudes suruti igapähele kätt. Kohe sellejärele kõlasid valsihelid ja peoperenaised valisid meie hulgast tantsupartnerid, kes siis jäid nende hoolealusteks kogu õhtuks. Minu partneriks sai sümpaatne brunetne preili, kes nagu hiljem selgus, õpib arstiteadust. Valsile järgnes seltsi ruumidega tutvumine. Seal oli mugav tuba, raamatukoguruum, söögituba, saal, koosolekuteruum, köök ja eestoad. Raamatukoguruumis juhtis mu kaaslane tähelepanu seinal asetsevatele perekondade-tabelile. Nimelt määratakse igale noorliikmele seltsi astumisel akadeemiline ema. Ühel emal võib olla ka mitu akadeemilist last. See ongi siis akadeemiline perekond. Tahtsin veel pikemalt küsida, kuid kohe paluti lauda. Liikusime söögituppa. Seal oli palju väikesi maitsekalt kaetud laudu, igapähe ümber mahtus umbes 7—8 inimest. Lauasistumise ajal kasutasime juhust, et pärida andmeid seltsi elu ja tegevuse kohta. Selgus, et praegu on seltsil liikmeid umbes 500, neist noorliikmeid 30 ja vilistlasi umbes 200. Üldse on selts liikmeile teiseks koduks. Igal liikmel on seltsi korteri võti ja tavaliselt külastatakse oma organisatsiooni iga päev. eriti tähtis on see noorliikmeile. Teaduskondade järele olevat kõige rohkem majandusteadlasi ja siis arstiteadlasi.

Siin katkes jutt, sest üks seltsi liikmeid tõusis püsti ja ütles rõhutades: „Silentium ad cantum!“ Ja kohe läkski lahti laul selle daami juhatusel. Laua lõppedes ütles: „Cantus ex est!“ ja me võisime jälle jätkata oma juttu. Sai me pärastpoole kuulda veel mitugi head huumoririkast üliõpilaslaulu. Vahepeal sai ka tantsida. Peab ütleva, et tantsuski oli neil oma eriline stiil, mille kohe omaks võtsime.

Pärast jalakeerutust võtsime istet

Kunstiringi juhatus.

Vasakult: Tiina Sepp, prl. V. Sisask (hooldaja), Enn Kera (esimees), Heino Kalmre, Friedrich Suur, Koit Silla.

saalis, et jälgida ettekandeid, mida esitati peoperenaiste kui ka meie, külaliste, poolt. Need õnnestusid hästi ja tuju oli kõigil hea. Toolid koristati kokku ja algas jälle tants. Sain seekord endale uue partneri, sest mu senine kaaslane pidi minema loengule. Selgus, et ka seekordne kaaslane on arstiteadlane. Tants jätkus, aga kuna soovisin meelsamini vestelda, siirdusime mugavasse tuppa. Mu kaaslane oli juba viiendat aastat ülikoolis, seega juba „vana maja“. Olin huvitatud, miks ta läks õppima arstiteadust, ja kas see on raske. „Raske ju on ja nõuab tööd ning aega, kuid ta on huvitav. Majandusteadus, näiteks, on küll kergem, aga selle eest kuiv ala.“ Küsisin siis ka selle üliõpilaselu kohta midagi. „Ah üliõpilaselu?“ naeratab mu kaaslane. „Eks ta ole ikka huvitav ka. Praegu küll ei oskaks olla enam kooliõpilane. Esiteks juba õppimissüsteem — nüüd tuleb kõik iseseisvalt õppida ja anda eksamid. Eksameid on kaks korda semestris.“ — „Mis vahe on õieti korporatsiooni ja seltsi vahel?“ — „Esiteks juba väline vahe: korporatsioon kannab värvilinti ja tekli, kuna meil väliseid tunnuseid ei ole. Suurem vahe on aga põhimõtteis. Korporatsioonis püütakse kõiki suruda šablooni alla, kuna meil püütakse arendada individuaalsust. Samuti on meie vaated olalt vabamad kui korporantide omad.“

Nüüd palun teda jutustada midagi üliõpilaselu lõbusast küljest. „On päris lõbus. Eriti huvitav oli muidugi noorliikmena seltsi astudes. Muide — iga noorliige peab seltsile kinkima oma fo-

Kommertsikooli kodutütarde salkade juhid 1938./39. õ.-a.

to postkaardi suuruses ühes autogrammiga.“ Preili ulatabki mulle suure nahkköites albumi, kus pildid sees. Seljal, kui lehitsen seda, räägib preili edasi: „Teil lõpeb koolipidu kell 11, kuid meil siis alles pärispidu algabki. Kui tulevad külalised, näit. mõni meesorganisatsioon, siis kestab tants vahel hilisööni. Külalisi käib meil kaunis tihti. Samuti kutsutakse meid külla teistesse organisatsioonidesse. Täna on meie noorliikmed palutud „Ugalasse“ külla. Muidu meeskorporatsioonide liikmed naiskorporatsioone ei külasta. Erand

on ainult maiööl, kus pärast rongkäiku iga selts ja korp. läheb oma korterisse, kus algab külaliste vastuvõtt. Siis meeskorporatsioonide liikmed tulevad külla, viibivad veidi aega ja lähevad jälle edasi. Samuti osa meie peret käib külaskäike tegemas. Nii kestab see koogu öö ja hommikul, kui juba valge, sooritatakse ühine väljasõit Emajõe. Nii et koju võib saada alles järgmisel päeval kell 9—10. Esimene mai ongi ju nooruse püha ja seda tuleb väärikalt pühitseda.“

Vaatame veel teisi pilte. Vesteldes on kell nihkunud edasi mitme tunni võrra ja aeg on juba kaunis hiline — vähemalt meie jaoks. Näib, et on aeg lahkuda. Pr. Simre tänab lahkuid võõrustajaid, millele vastab prl. E. Kuke-melk ja ütleb, et Eesti Naisüliõp. Selts on väga rõõmus, kui me end siin hästi tundsimisega ja loodab meid jälle külalisenäha.

Tuleb siirduda ülerõivaid selga ajama. Meie lahkud peoperenaised saavad meid ja laulavad „Aeg kaob kiirelt...“, mis saadab meid veel trepist allaminekulgi.

Linda Pehk.

Lahkuja.

*Ju kõrgel peakohal helgib taevasina
ja mäenõlval õõtsub männikroon,
on eemal külla kohal suitsuvina
ning hilissuve puudel kuldne toon.*

*Ta seisab, pilk on raske nagu tina,
ka vahel paluv, ahastavalt kuum;
ta juuksed valged nagu peotäis lina,
ta lahkuja on sõnatu ja tumm.*

*Kuis mälestusi toovad ajavood
ja kõrvus helisevad vanad kaunid lood.
Mees tunneb soontes rahutuse keeva...*

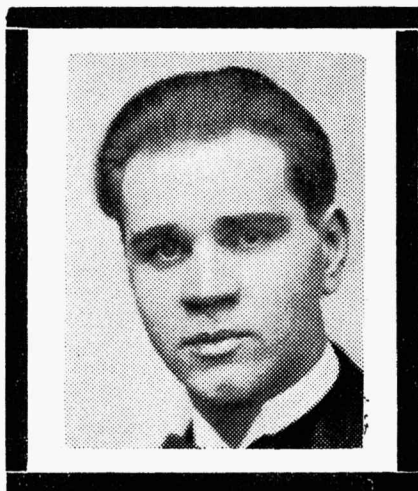
*Ta tunneb, tee siit alatiseks lahku viib,
ja armutult end laotab kuri saatustiib...
Rauk tajub ahastust ja lahkumise piina.*

Ellen Vasemägi.

Helilooja Evald Aav †.

In memoriam.

21. märtsil s. a. tabas eesti helikunsti raske kaotus: surm viis endaga kaasa ühe meie produktiivsema ja andekama helilooja — Evald Aava. Surm tuli ootamatult ja murdis maha tema täies meheas ning keset viljakat tööaega, ei küsinud sellest, et töö oli alles pooleli.

Evald Aav.

* 22. II 1900 — † 21. III 1939.

Kaua aja jooksul ei unune ega kustu see kahjutunne, mida tõi meie keskele Evald Aava ootamatu surm. Olgu see kustahes, kas perekonna-liikmete, helikunstnike või kirjanike keskel, igal pool on noorte liikmete jäädavalt lahkumine valus ja ununematu, eriti veel nende lahkumine, kes jätavad oma töö pooleli ja kellel on palju häid tulevikukavatsusi.

Me nägime, kuidas Evald Aava looming järjest arenes tõusvas suunas.

Meie ootasime iga jätkuva sammuga uusi rikastumisi tema loominguga. Ometi pidi see teisiti minema, meie soovid täidusid kuni siiani, aga mitte kaugemale.

Evald Aava looming oli võrdlemisi suur tema aastate juures. Ooper „Vikerlased“ on täiesti algupärane ja õnnestunud töö, mis on kõikjal, kus teda on ette kantud, saanud sooja vastuvõtu ja hea arvustuse osaliseks. Igal etendusel on publik sellele kaasa elanud sügavasti haaratult.

Ooperi kõrval on täit tunnustust leidnud ka tema 2 sümfooniat ja peale nende hulk koorilaulu- ja soolopalasid. Viimaseid on ta andnud nii vokaalsel kui ka instrumentaalsel alal. Tema mitmed teosed on võistlustel saanud auhinda.

Evald Aava looming vastab täiesti eesti rahvuslikule omapärale. Selles kajastub meie looduse ilu ja võlu, see on samuti pärit siit, nagu kõik muugi meie kodumaa pinnast võrsuv.

Nagu öeldud, Evald Aav oli tubli töomes, ta ei piirdunud üksi oma loomingu tegevusega, vaid teda tundsi veel tubli ja silmapaistva koorijuhina, kellele on nüüd raske leida asendajat, sest ta oli tegevuses mitme koori juhatamisega. Oma andekust dirigendina näitas ta paljude suuremate ürituste puhul, nagu laulupäevadel ja -pidudel. Tema tegevus kandus eriti meeskooride alale.

Nüüd lahkus ta, jättes maha töö, purustades meie suured lootused.

Olgu tal rahulik puhkamine kodumaa mullas — Metsakalmistul!

Endel Ainla.

Helga Jänes.

Varahommikul (linool).

Humanitaarringi luuletusvõistlusel III auhinna saanud töö.

Aim.

*Mingi aimus ütleks mulle,
sosistaks kui salatunl:
kantakse mind kalmistule
elu kaunil kevadkuul.*

*Kantakse mind külma mulda
lillerikkal kevada'al;
lillemeri kalmu kuldab,
ristiase peatsi saab.*

*Noorena on ilus minna
kevadpäikse koidu eel...
Sinna suurde rahulinna
varakult vist lä'eb mu tee.*

*Keegi nagu kutsuks tasa,
keegi nagu hüüaks siit:
eluga on arved tasa —
lõppbilanss on puhas viik.*

*Mingi aimus ütleks mulle,
sosistaks kui salahuul:
kantakse mind kalmistule
elu kaunil kevadkuul.*

Ants Helbe.

Linda Laurson-Sügiste.

In memoriam.

Su ümber on sõprade leinav koor,
Sa meie südames igavest noor
Said ruttu ju Jumala linna.

Su klassikaaslased tegid ettevalmistusi, et Sind Su peatse sünnipäeva puhul külastada, tahtes Sulle valmistada väikest üllatust. Kuid siis, mõni päev enne seda vapustas meid uskumatu sõnum: Linda Sügiste't ei ole enam elavate kirjas! Elu oma ülesannetega, muredega ja rõõmudega seisis Sul alles ees, kuid karm saatus ei tahtnud, et Sa neist osa oleksid saanud.

Linda Sügiste sündis 3. aprillil 1916. a. Peale alghariduse omandamist Tartu linna 5. algkoolis astus ta Tartu Ühis-Kaubanduskooli, mille lõpetas 1935. a. kevadel. Järgnevad aastad, pühendatuna kodule ja õnnelikule perekonnaval, möödusid kiiresti, peaaegu märkamatu. Siis aga, kesk õnnelikevat, tuli halastamatu surm ja röövis 24. märtsil 1939. a. nii ootamatult meist kõigist nii armastatud Linda. Raske oli Sinu kaotus meile, veel valusam aga murest murtud omakseile.

Koolis õppisime Sind tundma kui heasüdamelist, alati lõbusat klassiõde ja sellisena jääd Sa meie hinge püsima veel kauaks, sest muld ei mälestusi matta jõua.

Sinu sünnipäeval, kavatsetud lõbustuste asemel, seisis Kaubanduskooli 10. lend pea-

Linda Sügiste.

aegu terves koosseisus vaikes hardumuses pürgadesse uppunud hauakünka ümber, kõlas kurb koraal ja õhtuvidevikus jäid kalumüküünlad veel kauaks loitma Su viimsel puhkepaigal.

Puhka rahu, Su sõbrad ei unusta Sind iial!

P. Orumaa.

Leena Rintala Tartus.

Peale umbes 2-aastast vaheaega esines Tartus jälle noor kuulus tantsijatar Leena Rintala. Juba hulk aega enne tema etteastet siin oldi huvitatud tema esinemisest.

Vaatamata tema esimese tantsudeõhtu mitte just kiitvale arvustusele, korraldati 26. apr. Tartus ka teine õhtu. kuid veidi muudetud programmiga. Soome tantsijatar kandis ette jaapani, filipiini, burma, india, hispaania, šoti jt. tantse.

Kõik tantsud toimusid originaalkostüümides, mis Leena Rintala on hankinud oma paljudelt reisudelt kogu maailmas. Juba esimeste tantsude juures

võis tähele panna, et Leena Rintalal on väga hea takti- ja rütmikindlus. Kooskõla orkestriga oli suurepärase.

Kuid peagi ilmnisid ka arvustuse poolt eelmisel esinemisel tähele pandud puudused. Noor tantsijatar püüab publikuga kontakti luua mitte just õigete võtetega, millede hulka muide kuulub ka koketeerimine. Tõesti võõrastavana tundus see, kui peale kunstipärast burma rahvatantsu tantsijalt publiku poole saadeti õhusuudlusi tasuks sooja aplodeerimise eest. See nähe kordus pea iga tantsu lõppedes. Samuti mõjus sagedi häirivalt see, et tantsijatar püüdis publikule meeldida miimikaga. Koke-

Enn Kera.

Illustratsioon (linool).

teerimine publikuga mõjub ainult ebaehtsalt ja kahjustab kunstilist mõju.

Suureks puuduseks tantsijatari juures on see, et temas ainult peegeldub

orient, kuid sealjuures ta ei süvene ega ela oma tantsudele kaasa. Kuigi kõik tantsud olid ette kantud kunstiküpselt, puudus neis hing.

Olles äärmiselt andekas, pole Leena Rintalal kooli. Talenti peab aga maitse poolt juhtima.

Rohkearvulistest tantsudest kõitsid publikut esmajoones orientaalsed tantsud. Neist võiks siinjuures esile tuua Sadoe Okesani, moodsat jaapani tantsu, burma rahvatantsu ja india Marvarya-tantsu. Õige vaheldusrikas ja huvitav oli Hopak, ukrainlaste rahvatants, mis publikule näis eriti meeldivat.

Samuti huvitavad olid ka Highlands Fling, šoti sõduri- ja rahvatants ja akrobaatiline valss, mille seekordne kava lõppu paigutamine oli ka kindlasti põhjuseks, et üldine mulje Leena Rintala teisest tantsude-õhtust oli parem kui esimesest. Akrobaatilises valsis näitas noor tantsijatar ka oma akrobaatilisi võimeid, mis on ettematapanevad.

Publikut oli teisel tantsude-õhtul võrdlemisi rohkesti ja kõik ettekanded leidsid publiku poolt sooja vastuvõttu. Paljude tantsude lõppedes nõuti kordamisi. Ka lilli annetati tantsijatarile.

Üldine mulje: me võisime imetleda Leena Rintala võimeid, tantsu n. ö. välise ettekande alal, kuigi sisu-kaasaelamine puudus. Vaatamata sellele — meeldiv õhtu, mis niipea ei kordu.

Ludvig Kruusmaa.

KOOLIELU

Humanitaaringi kirjandussektsooni omaloomingulisest õhtust.

25. märtsil toimus Humanitaaringi kirjandussektsooni korraldusel teine omaloominguline õhtu, mis oli sisult veelgi huvitavam ja mitmekülgsem kui esimene sellelaadne. Nagu Humanitaaringi lähemast aruandest ja kavatsusist kuuldu, on ringil edaspidi kavatsus sellelaadseid õhtuid korraldama hakata järjekindlalt. See üritus, kuigi väga uudne ja õpilasringide isetege-

vuse tagajärgi kujukalt esile tõstev, on täiesti tervitatav ja peaks võitma kogu õpilaskonna sooja poolehoidu.

Eelmainitud õhtust osavõtjaid oli kogunenud umbes 200 õpilast, milline arv juba üksi näitab õhtu suurt populaarsust õpilaste hulgas.

Õhtu algatas Ärinduskeskkooli III kl. tütarlastekoor M. Saare „Leeloga“. Ellen Vasemäe luuletused „Lubadus“ ja „Lahkuja“ olid head ja andsid veelkorselt tunnustust autori riimi, rütmi ja sõnaselguse valdamise

Stseen ooperist „Eduard ja Kuningunde”.
Vasakult: Eduard, Kuningunde ja Sigismund.

sest, kuid midagi esileküündivamat ega tipp-saavutist, võrreldes varem ilmunud luuletustega, polnud autor suutnud anda. Haldja Sild kandis luuletused ette julgelt ja korralikult. Nora Neumanni soolotants sai elava aplausi osaliseks, nagu meil üldse lavatantsud väga populaarseiks on muutunud.

Katkend Harjo Tari vilistlaskogu kirjanitevõistlusel II auhinnaga kroonitud teosest „Pilk tulevikku” Martin Annuse esitusele oli võrratult fantaasiarikas ja elav, millepärast pälvis ka erakordselt elava aplausi. Nimetatud pala vihjab kujukalt autori laiale silmaringile, teravale tähelepanuvõimele ja lõppude lõpuks veelkord otse üllatavale fantaasiarikkusele.

Grupitants Ärinduskeskkooli III kl. tütarlastel (E. Nigol, Ö. Pelliste, A. Toom) leidis sooja vastuvõtu. Ants Helbe luuletus „Uljas on siiski ränduri elu” oli rahuldav, kuid parema ettekande juures oleks ta kindlasti rohkem mõjule pääsenud. Ellen Vasemäe novell „Kustas kurdab äpardusi” oli üpris lustakas lugu ja kutsus esile sagedasi naerupurskeid. Ellen Vasemäe stiil on voolav ja sõnastusviisiks elav murdekeel, mis ei tule teosele kahjuks, kuid tundub, et kui autor suudab oma teoste tegelaste mõtteid väljendada ka teisiti kui ainult murdekeeles, siis poleks seegi halb, sest tarvitanes ikka korduvalt sama sõnastusviisi, võib see hakata tunduma tüütavana, kuigi ei saa murdekeeles juttu olla monotoonsusest.

Endel Ainala viiulisoolo — Fr. Schuberti „Hällilaul” — oli tõesti korralik ja pälvis saadud aplausi. Lehte Michelsoni luuletis „Taas koju” autori esitusele oli rahuldav.

Ettekannete osa esimese poole lõpul jagati välja Humanitaarringi kirjandussektiooni poolt korraldatud luuletuste-võistluse auhinnad.

Õhtu teise osa täitis koomiline ooper „Eduard ja Kuningunde”, mille eel Harjo Tari humoorikalt ütles mõningaid märkmeid ooperite kohta üldse ja soovis, et kõik unustaksid järgneva tunniks reaalse tänapäeva ja ametlikud kooliruumid ning tunneksid endid elavat romantilises keskajas — suursuguste ja uljaste rüütlite ajastul. Ooperis olid kaastegevad Kuningunde osas — Aino Jakobson, Eduard — Vello Lepik, Sigismund — Ludvig Kruusmaa. Klaveril saatis Karin Vända. Mänguliselt kui ka muusikaliselt olid parimaiks Sigismundi (L. Kruusmaa) juhtumisaaria II vaatuse algul ja meeolukas lõpp, alates duellistseeniga (V. Lepik, L. Kruusmaa ja A. Jakobson).

Lavapildi ooperile olid valmistanud kunstiringlased Heino Kalmre, Friedrich Suur ja Enn Kera ning Ludvig Kruusmaa. Sellisena — valgustusefektidega ja mängult kordalainuna jättis see, meile uudne üritus — ooper, sügava mulje ja pidevad ovaatsioonid ei tahtnud ega tahtnud lõppeda.

Uues koolimajas loodetavasti ei jäeta sedagi kunstipõldu — näitekunsti — sööti, vaid hakatakse siingi arendama väärtuslikku kultuurtaime, sest usun: meil on küllaltki kirjanikke-õpilasi, kes on suutelised looma vähenõudlikke lavatükke.

Õhtu lõppes tantsuga.

Enn Kera.

Tallinna Kommertsikooli kodutütred küüaskäigul Tartus.

Juba enne pühi saime teada, et Tallinna Kommertsikooli kodutütardel on kavatsus Tartusse sõita. Nii oligi. 14. apr. kell 11 saabusid küüalised. Kohe samal päeval, s. t. 14. apr. oli II gümn. võimlas võrkpallivõistlus Tallinna ja Tartu Kommertsikooli rühmade vahel, mille võitis Tartu rühma naiskond.

Laupäeval oli meie koolis väike teeõhtu. Juba enne algust hakkas inimesi kogunema. Oli päris palju tüdrukuid alguseks kohal sellele vaatamata, et oli pühadevaheaeg. Kogu õhtu möödus imekiiresti ja lõbusalt meie tantsides, lauldes ja teelauas istudes. Tallinna kodutütardel oli ka oma orkester, mille saatel lauldi nii mõnedki toredad laulud. Kell oli umbes üheksa, kui pidime lahkuma. Lahkusime lootusega, et järgmisel päeval kohtume uuesti.

Pidime järgmisel päeval sõitma mootorpaadiga linnast välja, kuid vihmaennustava ilma tõttu jäi see kahjuks teostamata. Pidime piirduma ainult linnas jalutamisega. Samal päeval kell kolm pidid me küüalised juba Tallinna tagasi sõitma, sest järgmisel päeval algas koolitöö. Veel viimased käepigistused ja hüvastijätud, siis lahkusime, kaasas parimad mälestused sõpruses veedetud tundidest.

Suur võit Tallinna Kommertsikooli üle.

Meie kooli kodutütarde rühma poolt korraldati 14. aprillil s. a. võrkpalli sõprusvõistlus Tallinna ja Tartu Kommertsikooli kodutütarde rühmade vahel. Võistlus toimus Tartu Tütarlastegümnaasiumi võimlas kell 17.30.

Üllatuslikult võitis esimese game'i meie naiskond suure ülekaaluga — 15:9. Veel suurema üllatusena võideti teine game tagajärjega 15:5! Seega kogu mäng 2:0.

Arvestades asjaolu, et Tallinna Kommertsikooli naiskond on aastaid olnud Tallinna keskkoolide meister, võime uhkusega öelda, et see oli suur võit Tallinna üle.

Mängiti koosseisus: Paris, Tubin, Neuman, Palm, Münt ja Heinaste.

Individuaalselt parimaks mängijaks oli tuntud Tallinna käsipallur Adina Königsberg, kelle kõrgeklassiline mäng paelus kõigi pealtvaatajate tähelepanu. Olgugi et A. Königsberg näitas kõigiti meisterlikku taset, ei suutnud Tallinna naiskond omel pakkuda isegi keskpärast mängu. Võib-olla oli selles süüdi Tartu õhkkond.

Salme Heinaste.

Ülevaade Humanitaaringi 1938./39. õ.-a. tegevusest.

Ringi praegune juhatus astus ametisse 28. septembril 1938. Oma tegevust alustas ring omaloomingulise õhtu korraldamisega 15. oktoobril. Selle õhtu hea kordaminek tiivustas juhatust üha intensiivsemale ise-tegevusele.

Koostati tegevuskava mitmesuguste punktidega. Peale kolme hommikpalvuse toimus

eelmisel poolaastal veel 1 vaidluskoosolek, 1 referaat ja 1 aktus raamatunädala puhul. Tartu koolide kirjandusringide poolt korraldatud raamatunädala aktuste kava täitmisest TTG-s võtsid osa Kommertsikooli õpilased Harjo Tari ja Ludvig Kruusmaa.

17. detsembril toimus Peetri kirikus Humanitaaringi korraldusel ja kooli õpilaskoori kaastegevusel õhtu-jumalateenistus. Kuna aga ilm oli väga külm, oli õhtu-jumalateenistusel inimesi kahjuks hõredavõitu.

21. jaanuaril pidi toimuma Humanitaaringi pidu, mille puhastulu oleks läinud uuele koolimajale sisedekoratsiooni muretsemiseks. Kuna aga pärast jõulu-vaheaega puudusid ringi aktiivsed liikmed koolist mumpsi tõttu, siis jäi eeltööde tegemiseks liiga vähe aega, mistõttu juhatus otsustas peo ära jätta. Selle asemel tuli korraldamisele teine omaloominguline õhtu. Peale pikema-aegseid eeltöid ja harjutusi sai see õhtu teoks 25. märtsil. See oli ka ainus üritus Hum.-ringil, kuhu sissepääs oli tasuta. Tingitud oli see sellest, et nimetatud õhtu korraldamisega oli kulusid, mida püüti katta minimaalsete piletihindadega.

Erilist vastutulelikkust näitas meile Kunstiring, mille liikmed valmistasid küüalised õhtu teise osa, nimelt koomilise operi jaoks. Olgu neile öeldud siinjuures siiraim tänu!

Kuna näis, et sellased õhtud õpilastele meeldivad ja et nad on ka kaunis uudsed (vähemalt meie koolides), siis otsustasime teha omaloomingulise õhtu traditsiooniliseks, s. t. igal õppe-poolaastal tuleb korraldamisele üks niisugune õhtu.

Kuigi eespoolmainitud õhtute, palvuste, aktuste ja muudega ei ole aga meie tegevuskava veel 100% täidetud, loodame siiski, et teostamata kavatsused viiakse läbi juba varakult uuel poolaastal.

Humanitaaringil on praegu 50 liiget.

Ludvig Kruusmaa.

Spordiringist.

Spordiring on natuke maha jäänud oma kavatsustest. Selle põhjuseks on meie Keskkooli (Prog. + Kaub.-kool) meeskonna hiilgav esinemine TKSE võistlustel. Nagu ksv. teavad, on meie keskkool Tartu keskkoolide korvpalli-meister ja võrkpallis ta tuli II kohale Tartu Poegl.-keskkooli järele.

Korvpallis võitis meeskond kõik oma vastased. Kõvimaks pähkliks oli Tartu Poegl.-keskk. Esimene kohtumine lõppes 9-p. eduga [20:11(!)]. Mängu tempo oli kiire ja juhtima asus „Poika”. Peagi võis märgata, et meie keskk. käsitseb palli paremini. Kokkumäng oli hea, iga rünnak lõppes korviga. Lõpupoole muutus mäng vigade-rohkeks, sest meie keskk. on ees juba 15 punktiga (!). Liiga suure tempo tõttu tundus meie meestel väsimust ja vastane kasutas seda nõrka külge. Lõplik vahekord koha pärast lõppes veelgi suurema võiduga, nimelt 11 punktiga. Nagu alati asus vastameeskond juhtima. Mäng oli parem eelmisest mängust, eriti platsimäng. On suur

kasu treeningust, mida tegi Keskk. igal neljap. Spordiringi tunnis. (Selle treeningu pärast ei saanudki teised Spordiringi liikmed kasutada saali.). Mängusaali täitis pinge, iga mängunautija elas kaasa kogu hingega, saal rõkkas kohutavalt. Millegipärast hoiti rohkem „Poika” poole! Miks? Eriti hea meie meestest oli selles mängus Eduard Nurk, kes tegi 16 punkti!

Võidukasse meeskonda kuuluvad: Feliks Kommusaar, Eduard Nurk, Bernhard Leisson, Karl Kivastik, Richard Lilleorg, Arnold Killomann, Andreas Hold, Eduard Värk, Aksel Sudist ja Rudolf Pinka. Nende vaev tasuti ilusa meistrimärgiga, mis on mete koolide ajaloo ainulaadne.

Nüüd paar sõna tegeliku Spordiringi tööst. 30. märtsil s. a. peeti meie koolide vaheline võrk- ja korvpalli-mängude algus. Sellel päeval katusid oma tehnilist jõudu Kaub.-kool ja Prog. võrkpallis. Võitis Kaub.-kool 2:1, mäng oli üldiselt loid.

Kaub.-kool — Kommertsk. korvpallis. Võitis samuti Kaub.-kool.

Üldiselt kuulus mäng keskparaste hulka, sest Kaub.-koolis mängisid kaasa keskk. meesk. mehed. Ka Kommertsk. oli hea. Puudus ainult paar head kaitsemeest ja võit olekski olnud neil.

20. apr. s. a. oli teine võistluspäev. Võrkpallis võitis Kommertskool Kaub.-kooli teenitult 2:0 (15:10 ja 15:13). Mäng oli kaunis pingerikas, eriti II game, kus Kaub.-kool isegi juhtis 7 punktiga.

Korvpallis Kommertskool — Prog. Kommertskool, olles võrkpalli-mängust Kaub.-kooliga väsinud, ei suutnud kuigi suurt vastupanu avaldada keskkoolile, ja viimane võitis 60:37!

Seega on turniiritabel:

Korvpallis:	Kommertsk.: 0 0 = 0 punkti
	Keskk.: 1 — = 1 punkt
	Kaub.-kool: 1 — = 1 „
Võrkpallis:	Kommertsk.: 1 — = 1 punkt
	Keskk.: 0 — = 0 punkti
	Kaub.-kool: 0 1 = 1 punkt

Võistlused jätkuvad. Peale eelmainitu on veel teoksil Keskk. — Kommertsk. väliskergete võistlus, kui kevadised ilmad seda lubavad. Võistlused on arvatavasti samasugused, nagu nad olid sügisel.

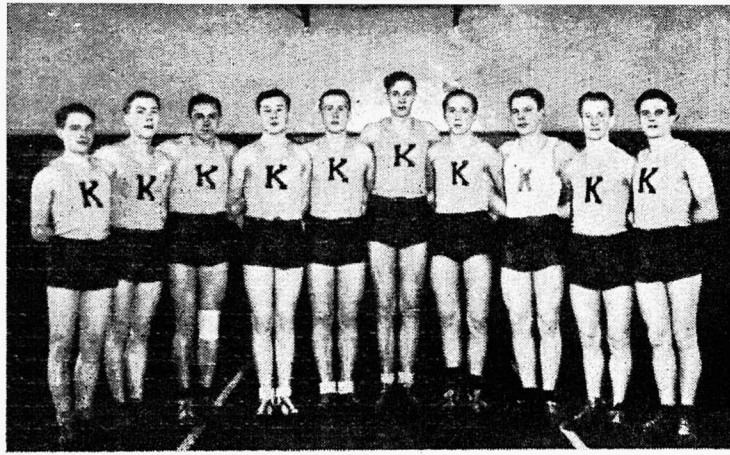
Arno Killomann.

Kunsti- ja Reklaamringist.

Nüüd, enne suurt lõppu, kus igal alal ja igas aines koostatakse aruandeid, tehakse kokkuvõtteid ja kirjutatakse tagasi-vaateid, on „Kunsti- ja Reklaamringi” juhatuselgi põhjust heita pilku möödunule.

5. oktoobril juhatuse avakoosolekul võeti ringi tegevuskavva järgmised punktid: 1) Õpilasaajakirja „Iloli” illustreerimine, 2) „Iloli” kaanekavandite võistlus, 3) käekirja-võistlus, 4) „Pallase” kunstinäituse külastamine, 5) linoollõigete lühiajaline kursus.

Kui nüüd vaadelda eelnimetatud punktide rakendamist, siis võib rahuldustundega mainida, et tegevuskava on suudetud enam-

Tartu III Prog. ja Tartu Kaub.-keskkooli käsipallimeeskond.

vähem täita, välja arvatud ainult kunsti-ringlastega „Pallase” kunstinäituse külastamine, kuna nooremate ja keskmiste klasside õpilased, kellest ringi liikmeskond peamiselt koosneb, käisid mainitud näitust külastamas joonistustundidel.

„Iloli” illustreerimisest annab selgeima pildi ajakiri ise, sellepärast ei ole siin tarvidust kauem peatuda. Samuti on räägitud ka juba „Iloli” kaanekavandite võistlusest.

Õppeaasta kolmandal veerandil algasid ringi korraldusel

linoollõike-kursused,

mida juhatas ringi hooldaja-õpetaja prl. Sisask. Kursused toimusid neljapäeviti ja töötati kokku umbes 14 tundi. Huvi kursuste vastu oli kaunikesti elav, kuigi peab kahjuks märkima, et osavõtjad olid ainult nooremaid klassidest. Jääb arusaamatuks, kas vanemais klassides tõesti puudub huvi selle kunstiala vastu või häbeneti kursustest osa võtta nii-öelda vanuse või teatava üleolekutunde tõttu.

Kursusest osavõtjaid oli 20 ja töötati üldiselt innukalt. Kursuse lõpul lõiketehniliselt paremana kui ka vormikäsitlusest täiuslikumana võiks nimetada Prog. III kl. õpilast Helga Jänest, kuid ka teised osavõtjad jõudsid edasi tubli sammu.

27. aprillil toimus juba traditsiooniliseks saanud

käekirja-võistlus.

Võistlustest võis iga klass osa võtta kahe esindajaga, üks poeg-, teine tütarlaps. Kirjutamiseks oli joonteta, neljandikpoogna suurune paber, kuna sulle valik oli vaba. Auhindamisel tuli arvesse kirja ilu, paigutus, puhtus, kiirus ja täpsus, à 5 punkti.

Võistlusest oli osavõtjaid 22. Tagajärjeks kujunes:

	ilu	paigutus	puhtus	kiirus	täpsus	Kokku
I auhind ja kooli kaligrafiisti tiitel						
Heino Kalmre	5	5	4	4	4	22
II auhind						
Ludmilla Gussev	5	5	5	2	3	20
III auhind						
Lydia Vilken	4	3	4	4	4	19

Üldiselt oli käekirja tase rahuldav. Vähi- ma arvu punkte osavõtjatele töid peamiselt ilu ja puhtus, kuna teiste nõuetega võis enam-vähem rahule jääda. Tundub, et käekirja ilu vähendajaiks on eriti just konseptsioonid, kuna ilu ja tähtede puhtuse puuduse all kannatasid peamiselt vanemate klasside õpilaste tööd.

Väljaspool ringi tegevuskava punkte on kunstiringlased veel agarasti valmistanud kuulutusi ja plakateid — arvult veerand-saja ümber. Mainimist väärib ka kunstiringlaste valmistatud lavapilt „Humanitaaringi“ omaloomingulise õhtu koomilisele ooperile.

„Kunsti- ja Reklaamringi“ juhatus loodab, et järgnevalgi aastal jätkuks ringi tegevusrohke töö ja soovib selleks indu ning jõugu!

Enn Kera.

Luuletuste-võistlusest.

Käesoleva aasta märtsis korraldas Humanitaaring meie koolide luuletuste-võistluse. Töid oli esitatud ligi 30, kuid suurem osa neist oli alla keskmist taset. Tööd vaatas läbi ja hindas kuueliikmeline Žürii, kuhu kuulusid õpetajad pr. Vihalem, pr. Loone, hr. Valgma ja õpil.-d Laine Põllusaar, Ludvig Kruusmaa ja Harjo Tari.

Esimese auhinna kr. 4.— vääriliseks tunnustati Komm. I kl. õpilase Enn Kera luuletus „Südamest“. Eriti leidsid tunnustamist selles luuletuses esinevad uudsed ja omapärased võrdlused.

Teine auhind kr. 3.— määrati kaub. IV kl. õpilasele Kalju Lepikule luuletuse „Nõidade pidu“ eest. Märkimist väärib ka sama autori teine luuletus „Unistus Veneetsias“

Kolmanda auhinna kr. 2.— sai kaub. III kl. õpil. Ants Helbe luuletuse „Aim“ eest.

Auhinnatud luuletused on trükitud ka käesolevas „Ilolis“.

Laine Põllusaar.

Rahvuskultuuriline Ring.

6. veebruaril toimus Rahvuskultuurilise Ringi korraldusel kõnevoistlus. Osa võtsid järgmised õpilased: Martin Annus, Richard Jurs, Lembit Malkov ja Feliks Pärtel-poeg. Žüriisse kuulusid inspektor hr. V. Ehrglis, õp. hr. J. Valgma ja õpilased Linda Pehk, Esta Kolmkant ja Ludvig Kruusmaa.

Avasõna ütles õpil. Esta Kolmkant, kes rõhutas kõne tähtsust ühiskonnas.

Kõnevoistlusest osavõtjad rääkisid teemal „Kultuur omariikluse alusena“. Žürii üksmeelsel otsusel anti I auhind õpil. Martin Annusele. II auhind määrati õpil. Fe-

liks Pärtel-pojale ja III auhind õpil. Richard Jursile.

Lõppsõnas puudutas õp. hr. J. Valgma kõnelejate puudusi ja voorusi.

Ungari aastapäeva puhul 15. märtsil peeti hommikul vastavasisuline aktus. Lühikese ülevaate Ungari vabadusvõitlusest andis õpil. Martin Annus.

13. märtsil korraldas Rahvuskultuuriline Ring Jüri Vilmsi 50-nda sünnipäeva puhul aktuse. Ülevaate J. Vilmsi elust andis õp. hr. J. Valgma. Soololauluga esines õpil. Aino Jakobson.

Rahvuskultuurilise Ringi selleaastane tegevuskava suudeti enam-vähem täita. Kahjuks pidi aga ära jääma improvisatsioon-kõnevoistlus. Igapäevase koolitöö kõrval oleme ometi saavutanud küllaltki häid tagajärgi. Rahvuskultuuriline Ring sisustas aktusi, korraldas koosolekuid ja kõnevoistluse. Praegusel R.-k. Ringi juhatusel jääb vaid soovida, et järgneval aastal jätkataks tema tööd veelgi intensiivsemalt.

Esta Kolmkant.

TKK Kodutütarde Rühma aastasest tegevusest 1938./39.

1938./39. õ.-a. on olnud TKK Kodutütarde Rühma tegevus võrdlemisi intensiivne.

Rühm koosneb tänava 76 liikmest, kes jagunevad 10 salgaks. Salgajuhtideks on vanemad kodutütred. Peale katsete ettevalmistamise ja nende sooritamise on rühmal olnud ka suuremaid üldisi üritusi. On korraldatud sügisel kaks matka, mardiõhtu, lõkkeõhtu Vasula metsas, mis on tänava esmakordne meie rühmas, kuid õnnestus kõigiti hästi; võeti osa ka Tartu Eesti Põlumeeste Seltsi näitusest, kus kodutütred olid korrapidajaiks.

Teisel poolaastal tähtsamateks üritusteks on meie kodutütarde osavõtt ja esinemine kodutütarde aastapäeva-aktusel ja sellele järgneval peol. Aktusel said ka rühma parimad kodutütred tunnustusmärgid. Hoolusmärgi sai Haldja Sild, II järgu hoolsuspaela Eha Lehiste ja I järgu hoolsuspaela Lia Ehrglis, Heljo Seitam ja Senta Tappo.

Hilisema üritusena võib mainida rühma külaskäiku Naisüliõpilaseltsi, kus tüdrukud aitasid kaunistada koosviibimist väikeste ettekannetega.

Ka võimlat on küllaldaselt määralt kasutatud. Osa on võetud koolide-vahelisest võistlusest käsipallis. Rühm võistles ka Tallinna kodutütardega ja saavutas võidu. Pärast eelmainitud võistlust korraldati koosviibimine, mis kujunes üsna meeleolurikkaks.

Jääb soovida, et järgneval aastal rühma töö oleks veelgi aktiivsem.

Hilda Kiik.

Õ i e n d u s.

„Ilolis“ nr. 4 artiklis „1939. a. ilukirjandusliku toodangu sõelumisest“ trükitud eksikombel Vaiguri „Raudne kodu“; peab olema E. Tammlaane „Raudne kodu“.

Malevõistlusest Tartu Kolledžiga.

26. märtsil leidis aset Tartu Kolledži ruumes malevõistlus meie kooli ja Tartu Kolledži maletajate vahel. Mängiti kümnel laual ja võistlus lõppes 6 : 4 meie võiduga. Teatud määral ootamatu oli see, et meie esimesed laud eranditult kaotasid, kuna viimased võitsid.

Üksikute laudade tagajärjed:

Mikkel 0 — Saarepuu 1
Kommusaar 0 — Mitt 1
Helbe 0 — Brik 1
Kääri 0 — Veske 1
Pärn 1 — Ratnik 0
Saks 1 — Jesse 0
Pinka 1 — Ratassepp 0
Kera 1 — Adler 0
Lepik 1 — Tamm 0
Kulasalu 1 — Kiima 0

Saavutatud tagajärjega polnud Kolledži maletajad kaugeltki rahul, vaid nõudsid tasuvõistlust, mis toimus 23 aprillil.

Seekord oli Tartu Kolledž välja toonud oma parima koosseisu; esimesel kohtumisel kuuest kaotajast oli asendatud uutega viis. Kolledži mängijad algasid kindla tahtega võita ja neil oligi teatavat edu. Esimese võidupunkti saavutasime küll meie (Pinka võitis oma vastast teistkordselt), kuid samal ajal olid seisud teistel laudadel meie mängijale üsna kriitilised ja peagi juhtis Kolledž 4 : 2. Ülejäänud mängijad kõrvaldasid siiski hoolsa lõppmänguga kaotuse võimaluse, tasakaalustades seis 4 : 4 ja ajapuuduse tõttu poolelijäänud partiid Aljako—Mitt ja Kera—Parv lepitati viiki.

Laudade tagajärjed:

Nurk 0 — Saarepuu 1
Mikkel 1 — Nigul 0
Aljako $\frac{1}{2}$ (0) — Mitt $\frac{1}{2}$ (1)
Helbe 0 — Brik 1
Kääri 1 — Veske 0
Pärn 0 — Kriis 1
Saks 0 — Vöso 1
Pinka 1 — Ratassepp 0
Kera $\frac{1}{2}$ (1) — Parv $\frac{1}{2}$ (0)
Lepik 1 — Paberit 0

Peab mainima, et kahe viikilepitud partii lõpetamisel oleks meil olnud väljavahetamiseks, sest partiis Kera—Parv oli valgel ilmne paremus (eraviisilisel mängu jätkamisel ta võitiski), kuna Aljako—Miti partiis polnud valge seisund etturikaotusele vaatamata kinnise mängu tõttu eriti kriitiline ja täpse mängu juures oli lootusi viigiks.

Et meie eelmisel kohtumisel võitsime, siis ei olnud sellel ühel punktil enam olulist tähtsust. Saavutatud tagajärjega võime täiesti rahule jääda, kuna meie kool möödunud aastal Tartu Kolledžile kaotas.

Elmar Mikkel.

Ilmus 17. mail 1939.

Male.

Ülesande nr. 1 lahendus.

Seis: valged — Ke1, Lg3, V:a1, h1, O:f7, f8,
Rg1, E:c3, f5;
mustad — Kg5, Lf6, V:a8, E8, Rg7,
E:a5, e5, g4.
Valge algab ja võidab kolme käiguga.

Või

1. Rg1—h3+ Kg5:f5 1. ... Kg5—h6
2. 0—0+ Kf5—e4 2. Lg3—e3+ Kh7 või Lg5
3. Va1—e1++ 3. Rh3—g5++

Ülesande nr. 2 lahendus.

Seis: valged — Kf3, Lh7, Va1, OE1, Rd3,
E:d5, f2, g2, h3;
mustad — Kf7, Le7, Ve2, Of8, Rg8,
E:f4, f6, g5, g7, h6.
Algaja võidab.

Valge algab.

1. Lh7—g6+ Kf7:g6 5. f2:g3+ Kh4:h3
2. Rd3—e5+ Kg6—h5 6. Va1—h1+ Ve2—h2
3. Ob1—g6+ Kh5—h4 7. Og6—f5+ g5—g4+
4. g2—g3+ f4:g3 8. Of5:g4++

Must algab.

... 1. Ve2—e3+ Lh7—f5 3. Ld7:f5+
Kf3—g4 2. Le7—d7+ Kg4:f5 4. g7—g6+
Kf5—g4 5. h6—h5++
Või ... 1. Ve2—e3+ Kf3—g4 3. Le3—e2+
f2:e3 2. Le7—e3+ Kg4—f5 4. Rg8—e7++

Ülesande nr. 3 lahendus.

Seis: valged — Kh1, La8, Vf1, R:a7, e8,
E:a3, E2, E4, b5, c5, g2,
g3, h2.
mustad — Ka4, Ld4, Va6, R:g5, h4,
E:b3, b6, c6, d3.
Algaja võidab nelja käiguga.

Valge algab.

1. Ra7—c8 Ld4—g1+ Või 2. ... Ka4:b5
2. Vf1:g1 Va6:a8 3. R—d6+ Kb5—a4
3. Rc8:b6+ Ka4:b5 4. La8:a6++
4. Re8—c7++ Või 2. ... Va6—a7
3. Re8—d6 Va7:a8
4. Rc8:b6++

Must algab.

... 1. Rg5—h3 Või ... 1. Rg5—h3
g2:h3 2. Ld4—e4+ g3:h4 2. Ld4—g1+
Vf1—f3 3. Le4:f3+ Vf1:g1 3. Rh3—f2++
Kh1—g1 4. Lf3—g2++

Ülesande nr. 4 lahendus.

Seis: valged — Ke3, Vf2, Rc5;
mustad — Kd8, Ve7, Oe4, E:a6, a7, c7,
d5.

Valge algab ja viigistab.

1. Vf2—f8+ Ve7—e8 4. Re6:c7+ Ke8—d7
2. Rc5—e6+ Kd8—e7 5. Rc7:d5 Oe4:d5
3. Vf8:e8+ Ke7:e8 6. Ke3—d2 ja viik,
sest valge kuningas jõuab ruudule a1.

Vastutav peatoimetaja: **L. Vihalem.** Keeleline korrektor: **J. Valgma.** Kunstiline nõuandja: **V. Sisask.** Majandusjuht: **E. Moss.** Talitusjuht: **K. Väarsi.** Tegevtoimetaja: **E. Kera.** Toimetus: **E. Mikkel** (sekretär), **L. Kruusmaa,** **E. Vasemägi,** **A. Kõdar,** **L. Pehk,** **A. Killomann.** Talitus: **A. Miitel,** **V. Lepik.**

Koolidele

alati laos suures
valikus

Vormikleidi-, ülikonna-, palitu-,
voodri- ja pesuriideid; noorkotkaste,
gaidide, kodufütarde riideid; iga-
suguseid käsifööriideid.

Valmisriideid erifi odavalt.

M. Jänes' e suuzäri

Tartus, Kauba-
hoov 8-9-10-11-12.

Õpilased- fotosõbrad!

Fotoaparaate

Filme ja kõiki

Fototarbeid

ostate odavasti meilt.

Ilmutamine,

Kopeerimine ja

Suurendamine.

U.-ü. ROTA

Suurturg 3, telef. 17-43.

Meeldivalt pildistake

Meisterfotograaf

Heino Ehapalu

Tartus, Gustav-Adolffi nr. 8.

Raamatud
Kirjutustarbed
Joonestus- ja
maalimistarbed
Paberikaubad
Trükifööd
Kõitefööd
Kunst- nahafööd

Oma kirjastus — pealaod

POSTIMEHE

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus

Tartus, Suurturg 16. Tel. 2-50

Soodsaim ostukoht
ja suurim valik

Peegli- ja klaasifööstus

A. Loderaud

Tartus, Uueturu 11. Telef. 5-01

Riiete kiirpressimine
keemiline puhastamine
ja värvimine

„Memphis“

Tartus, Suurturg 3.

Töö kiire ja korralik!
Hinnad mõõdukad!

Igasugused
plaanid ja materjalid

MUDELENNUKEILE

saadaval

Firma

KARL UNGER'ilt

Tartus, Ülikooli 26 Telef. 5-57

Esimene Eesti

Mesikoogi-tööstus

J. LILL

Tartus, Võidu 29

Sporditarbeid

eelolevaks spordihoajaks
soovibab suurimas valikus

Julius Kivastik

Tartus, Rüütli tän. 8

Parimad

Foto-tarbed

Filmid

} Agfa
Zeiss-Ikon
Perutz

Asjatundlikem

Ilmutamine

Kopeerimine

Suurendamine

Foto

K. Kalamees

Rüütli tän. 4

Tartus.

Valmisrõivaste- ja
tellimiste-äri

Gustav Mark

Tartus, Aleksandri 9

Suures valikus
naiste ja meeste
VALMISRÕIVAID.

Töö korralik!
Hinnad odavad!

Soovitame

Igasugu ehitusmaterjali,
Rauda ja terast,
Teras- ning rauakaupu.

«Fage» kuullaagrite Tartu
esindus ja ladu.

M. Rästa & A. Laan

Holmi 7

Tartu

Telef. 3-32

Parfümeeria-,
kosmeetika-, kris-
tall- ja ehteasjad,
kummikaubad.

E. Pärt,

Tartus, Võidu 6. Telefon 14-96

Kõige soodsamalt ostate
koolitarbeid ja raamatuid

A. Saar'e

kirjutusmaterjali- ja raamatukauplusest
TARTUS RAEKOJA 2

*Oma lugejaile ja kaastöölisile
soovib kosutavat suvepuhkust*

„Iloli.“

Hind 50 senti.